

**CASIMIR VON TIMONI,
ȘEFUL AGENȚIEI C.C. DE LA BUCUREȘTI
(1832-1849)**

Ela Cosma

Institutul de Istorie „George Bariț”, Cluj-Napoca

Casimir von Timoni a fost unul dintre cei mai harnici agenți consulari ai Austriei în principatele dunărene. Cum mandatul său la București a fost unul îndelungat (1832-1849), Timoni a avut vreme să cunoască îndeaproape realitățile locului. Dacă funcția sa presupunea trimiterea regulată de rapoarte către Ministerul austriac de Externe, cantitatea imensă a rapoartelor păstrate îi atestă acribia, dar și înclinația clară și plăcerea de a se exprima în scris.

În același timp, rapoartele lui Timoni se constituie într-o adevărată cronică sau un jurnal al revoluției pașoptiste în principatele române.

Numele reprezentanților „consulaturilor străine” în Muntenia, înregistrate în *Almanahul statului* pe anul 1844, erau următoarele: Austria – Casimir von Timoni (1832-1849); Rusia – Iacob Andreevici Dașcov (1840-1847); Franța – Adrien Billecoq; Anglia – Robert Colquhoun („Colcum”, 1834-1859); Prusia – baron Constantin Sachelarie; Grecia – Constantin I de Rizo (cel puțin 1844-1848); Belgia – Biscop (Bischof, cel puțin 1844-1848).

Dintre reprezentanții puterilor străine la București, consulul englez, Robert Colquhoun (1804-1870), a avut, se pare, cea mai îndelungată misiune în capitala Munteniei. El a stabilit multiple și apropiate legături cu patrioții români, inclusiv cu revoluționarii de la 1848 („Cun-cun” al nostru)¹.

Din rapoartele lui Timoni reiese acest aspect, după cum este descrisă și atitudinea fiecărui consul în parte. Poziția lui Timoni însuși, reflectând evident politica țării sale, este opusă celei afișate de Colquhoun. Dacă englezul este un liberal, deschis înnoirilor reformatoare, chiar revoluționare, susținând idealul desprinderii Munteniei de sub tutela puterilor suzerană și protectoare, firește că austriacul nu poate împărtăși această orientare, Timoni manifestându-se conservator – în sensul menținerii statu-quo-ului și a echilibrului politic, precum și a relațiilor

---

¹ Nicolae Isar, *Sub semnul romantismului, de la domnitorul Gheorghe Bibescu la scriitorul Simeon Marcovici*, Universitatea din București, 2003. Cartea a apărut și pe format electronic, de unde cităm: <http://www.univbuc.ro/eBooks/istorie/isar/3.htm>.

deferente de supunere a Munteniei față de imperiile otoman și țarist, aliatele principale ale Austriei.

În anii revoluției pașoptiste, reprezentanții diplomați ai marilor puteri în Muntenia erau: Austria – agentul c.c. Casimir von Timoni; Rusia – Christian [sau Wilhelm] von Kotzebue; Franța – girantul consular Hory; Anglia – consulul Robert Colquhoun; Prusia – baronul Emil von Richthofen; Grecia – Constantin I de Rizo; Belgia – Biscop².

*

Institutul de Istorie din Cluj deține un fond de 1339 documente relative la anii 1848-1849, dar și la perioadele ce premerg și succed revoluției. Este vorba despre xeroxuri efectuate de Victor Chereșteșiu, în anii '60, după originale aflate la *Haus-, Hof- und Staatsarchiv din Viena*. Catalogul documentelor și regestele acestui fond masiv poate fi consultat în cele două volume recent apărute³.

În acest fond sunt foarte bine reprezentate cantitativ documentele care reflectă activitatea agențiilor consulare austriece în Muntenia (București), Moldova (Iași, Galați, Bârlad, Huși), Serbia (Belgrad), Turcia (Constantinopol), activitate aflată în evidentă legătură cu desfășurarea revoluției în principate și în Banat, dar cu implicații și repercusiuni și în Transilvania. Aceste documente luminează extrem de sugestiv relațiile întreținute de Casa de Habsburg în afara arcului carpatic, informațiile pertinente pe care le deținea nu numai cu privire la evenimentele aflate în curs de desfășurare, ci și la antecedentele și premisele care le generau. Pe alocuri, munca de informare atât de minuțioasă a unor persoane aflate în slujba statului austriac, precum consulul general de la București Timoni, consulul c.c. din Iași Eisenbach, consulul Huber din Galați, internunțul Stürmer din Constantinopol, consulul Mayerhofer din Belgrad – concretizată în rapoarte trimise cu regularitate neabătută (rapoarte care ni s-au păstrat) –, nu diferă întru nimic de acțiunile de spionaj extern ale timpurilor ulterioare.

Din acest fond, un număr impresionant de documente, mai mult de 200, îl au drept emitent sau destinatar pe agentul c.c. din Muntenia.

Prezentul studiu exploatează documentele referitoare strict la activitatea lui Timoni. Am grupat cronologic materialul astfel: I. perioada 1832 – martie 1848, cuprinzând începuturile misiunii lui Timoni la București și implicarea lui politică până la izbucnirea evenimentelor revoluționare; II. anii revoluției, 1848-1849; la finele lui 1849 îndepărtarea lui Timoni (prin pensionare) și numirea lui Anton von Laurin în funcția de consul general al Austriei la București.

Trimiterile din parantezele drepte se fac la numărul cutiei și al documentului, din volumele de regeste menționate, specificându-se locul și data emiterii

² Fondul 1848 al Institutului de Istorie din Cluj; Grigore Ploșteanu, *România în conștiința Europei. Studii și articole*, Târgu Mureș, Edit. Veritas, 1994.

³ Ela Cosma, *Revoluția de la 1848-1849. Un catalog de documente și regeste. (Fondul Institutului de Istorie din Cluj)*, I-II, Cluj-Napoca, Edit. Argonaut, 2005. În curând, cartea va putea fi consultată, gratuit, și pe format electronic.

documentului. În paranteze rotunde sunt citate din documente, în limba germană sau franceză.

Fiind vorba despre un material documentar atât de vast, ne-am mărginit a puncta sintetic coordonatele misiunii lui Timoni la București. Deși am alcătuit o anexă cu regeștele documentelor ce reflectă această misiune în ordine cronologică, spațiul nu ne permite acum redarea ei.

Ca o ultimă observație preliminară: funcția deținută de Timoni a fost cea de agent c.c. al agenției consulare de la București. Abia în octombrie 1849, odată cu pensionarea lui Timoni, are loc transformarea agenției c.c. din capitala muntenă în consulat. Cavalerul Anton von Laurin, succesorul lui Timoni, este numit pe post în calitate de consul general al Austriei în Muntenia.

*

I. Numirea lui Casimir von Timoni la București are loc în septembrie 1832. Într-un document din 24 septembrie 1832, datat la Viena, Metternich îl anunță pe agentul c.c. din Muntenia, von Hackenau, că împăratul a emis în data de 15 ale lunii decizia de pensionare a sa, cu o pensie anuală de 4.000 [?] florini, reprezentând echivalentul salariului său de până acum. În locul lui Hackenau, pe post este numit Casimir von Timoni. Totodată, ajutorul de translator (k.k. Interndolmetschgehilfe) von Hillen va fi transferat în altă parte, cu un salariu egal celui de până atunci, de 1.000 florini, lăsând în locul său pe von Ferro. Deocamdată von Hillen va aștepta sosirea lui Timoni la București, pentru a-i preda afacerile agenției [3/29].

În 1833 Timoni se plânge prințului Metternich, rugând să i se mărească salariul atât lui, cât și personalului agenției c.c. din București, și prezentând spre comparație situația consulilor Rusiei, Angliei și Franței, dar și a colegului său austriac de la Iași [3/31, București, 1 aprilie 1833]. Abia în ianuarie 1835 sosește decizia de mărire a salariilor agenților c.c. Timoni din București și Wollenberg din Iași, acordându-i-se fiecăruia un salariu anual de 2.000 florini și o sumă de 600 florini pe an pentru plata cheltuielilor de cazare [3/33, Viena, 22 ianuarie 1835].

În septembrie 1845, Ministerul austriac de Externe îi cere lui Timoni să treacă la depunerea jurământului de către actualul cancelar al agenției c.c. din Muntenia, von Schweiger, conform formulei de jurământ uzitate de către fostul cancelar von Ferro, la 21 ianuarie 1833 [3/50, Viena, 12 septembrie 1845]. Agentul Timoni răspunde însă că, chiar la sosirea lui de la Viena, în 1832, a luat jurământul cancelarului de atunci al agenției, von Ferro. Îi trimite lui Metternich, într-o anexă care nu s-a păstrat, formula jurământului, cerându-i totodată să dispună depunerea jurământului de către actualul cancelar von Schweiger, care în momentul numirii sale în calitate de cancelar de agenție din Muntenia îndeplinea funcția de ajutor de translator (Dolmetschgehilfe) la Iași și care încă nu a depus respectivul jurământ [3/48, București, 29 septembrie 1845].

Una din problemele care îl va urmări pe Timoni de-a lungul carierei sale în Muntenia este cea a păstorilor transhumanți, a mocanilor ardeleni. Încă înainte de plecarea sa la București, pentru a lua în primire postul de agent c.c. în Muntenia, lui Timoni i se transmit plângerile oierilor transilvăneni din data de 15 septembrie 1832 și o notă a Cancelariei transilvane aulice de la Viena din 19 septembrie 1832, pentru a lua cunoștință de această problemă [3/30, Viena, 8 decembrie 1832].

Rapoartele politice sunt cele mai frecvente. Din 1834 Timoni îi scrie direct lui Metternich, despre: demiterea unor boieri din opoziție și despre tensiunea astfel creată între guvernul muntean și boierime [3/36, București, 29 martie 1844]; un individ suspect, chipurile maior nordamerican de miliție, pe nume Bratis, care ar intenționa să se deplaseze la Pesta, dar desfășurând activități ciudate la București [3/37, 38, 39, București, 9 aprilie 1844; Viena, 28 mai 1844; București, 3 mai 1844]. Apoi îi raportează aceluiași despre: a) numirea unor boieri în diferite funcții; b) agentul Marii Britanii Lowy și cel al Franței Cochelet; c) efectul provocat de instituirea carantinei la granița cu Transilvania; d) atacul din 3 decembrie, de la Kanisa (Ungaria), asupra poștei conținând înalte indicații; Timoni cere duplicate al acestora [3/32, București, 26 decembrie 1834].

În atribuțiile lui Timoni intră acțiuni diplomatice. În 1836, Metternich îi cere lui Timoni să militeze pe lângă guvernul muntean pentru recunoașterea consulului c.c. din Galați, Atanaskovics, în această calitate, deoarece autoritățile de la București nu îl recunosc decât ca viceconsul [3/35, Viena, 29 septembrie 1836]. Câteva luni mai târziu, Timoni se adresează Cancelariei secrete a Casei, Curții și Statului c.c. (k.k. geheime Haus-, Hof- und Staats-Kanzlei), arătând demersurile sale încununate de succes, întreprinse pe lângă autoritățile bucureștene pentru recunoașterea domnului Atanaskovics în funcția de consul c.c. la Brăila [3/34, București, 12 decembrie 1836].

Metternich îl anunță pe Timoni că, în data de 11 mai 1847, maiestatea sa a binevoit să aprobe transformarea agenției consulare din Ismail într-un viceconsulat, subordonat consulatului din Odessa, numind drept viceconsul la Ismail pe Nikolaus Sgardelli, fostul agent consular de la Brăila. Consulul Huber de la Galați se plânsese baronului von Kübeck în 28 iulie 1848 că el nu va mai accepta la Brăila un agent consular pe un post neplătit, deoarece acest lucru nu este în interesul c.c. Președintele Camerei aulice, Kübeck, a stabilit în acord cu Huber că persoana care va ocupa acest post la Brăila trebuie să fie o persoană inițiată în relațiile comerciale, juridice și politice, urmând să primească un salariu anual de 1.200 florini, plus 600 florini cheltuieli locale și 700 florini pentru cheltuielile cancelariei viceconsulare. Concomitent, agenția consulară din Brăila se va transforma în viceconsulat c.c. Metternich îi cere lui Timoni să aducă toate acestea la cunoștința internunțiului papal la Constantinopol, Stürmer [3/87, Viena, 14 septembrie 1847]. Ceea ce se și întâmplă, din însărcinarea lui Metternich, Timoni informându-l pe contele Stürmer despre demersurile consulului din Galați, Huber, în legătură cu regularizarea (Sistemirung) unui viceconsulat austriac plătit la Brăila, așa cum la

Brăila există și alte viceconsulate: al Marii Britanii, al Greciei și al Sardiniei [3/89, Viena, 15 octombrie 1847].

Timoni relatează despre evenimente remarcabile: „răscoala bulgarilor” (Bulgaren-Emeute) din Brăila, care a fost reprimată, garnizoana asigurând ordinea în oraș. Se spune că gospodarul va emite o proclamație către toți bulgarii așezați în Muntenia. Doi funcționari din Brăila au fost demiși [3/77, București, 6 august 1841]. Descrie alungarea din țară (Zurückweisung) a francezului Vaillant de către conducerea Munteniei [3/49, București, 3 noiembrie 1845]. Altădată este informat despre reținerea de către consulul c.c. din Galați, Huber, a suspectului Erast Mayer, asupra căruia se descoperise un pașaport fals, și despre predarea acestuia Comandamentului suprem din Transilvania. A reieșit că este vorba de un ungur fugar din Galiția, Ladislaus Dybowski, condamnat la domiciliu forțat în 1846 la Lemberg pentru că participase la agitații politice. Trebuie supravegheați toți polonezii aflați în Brăila și în localitățile din împrejurimi [3/88, Viena, 20 septembrie 1847].

Timoni este solicitat de Metternich să se implice în soluționarea oricărui fel de chestiuni legate de cetățenii monarhiei c.c. în Muntenia. Cazul celor doi soți Sinkovits, care au cerut divorțul, ridică probleme de legislație canonică [3/40, Viena, 8 noiembrie 1844]. Episcopul catolic din București, Malajoni, protestează împotriva divorțului soților Sinkovits. Timoni cere instrucțiuni suplimentare [3/42, București, 27 septembrie 1844].

Alte documente vizează aspecte legate de succesiune, cum este cazul Dorotheei Schobel, [3/85, Viena, 8 iunie 1847] ori al altui supus austriac din Muntenia, calitatea de moștenitor nefiind reglementată în acest principat, spre deosebire de Moldova [3/81, București, 8 iunie 1847].

În 1844, Carl Schweder, profesor privat („Privatlehrer”) din Berlin, stabilit în capitala munteană, se adresează consulatului c.c. Are rugămintea ca acesta să intervină la Viena pentru susținerea ziarului „Bukurester Zeitung”. Argumentează necesitatea apariției unui ziar german la București, în folosul „elementului german de aici, care sporește pe zi ce trece”, prin dorința de a aduce informații din lume – germanii din Muntenia fiind ruși de comunicarea cu alte produse ale presei de limbă germană, dar și de informațiile din țară – inaccesibile germanilor din cauza necunoașterii limbii române. Mai dorește să facă cunoscută țara, care în mare măsură este o *terra incognita*. Intenția lui Schweder este de a edita o foaie politică, urmată de un foileton beletristic. Despre sine însuși, Schweder menționează că persoana sa prezintă garanții, întrucât este la București de trei ani de zile, cunoscând situația de aici; a predat în cele mai înalte case și familii, făcându-se cunoscut; a depășit iluziile tinereții și are o concepție conservatoare bine precizată. Ca cenzor al ziarului l-a numit pe profesorul de latină de la „Sfântul Sava”, ardeleanul Hill. Îl roagă pe Timoni să intervină pe lângă înaltele foruri c.c. pentru a se permite difuziunea ziarului, prin intermediul serviciului aulic poștal de expediție a ziarelor centrale de la Viena (die k.k. Hofpostamts-Haupt-Zeitungs-Expedition in

Wien), în Transilvania și Ungaria, ca și în alte state ale monarhiei. Anexează anunțul tipărit în noiembrie 1844, în care se arată că „Bukurester deutsche Zeitung” apare la 1 ianuarie 1845, în limba germană. Scopul pe care și-l propune acest ziar este triplu: 1. să-i informeze pe germanii locuitori în principate; 2. să ofere reportaje din Orient, dar mai ales din principate, pentru turiștii și călătorii neinițiați; 3. să ofere o lectură interesantă (prin articole de cultură). Prețul de prenumerație este, pentru București de 28 de poli (Zwanziger) pe an, adică 9 florini 20 crăițari m.c.; respectiv, 14 poli pe jumătate de an și 7 poli pe un sfert de an [3/44, București, 7 octombrie 1844].

În 1845, agentul de la București îl roagă pe Metternich să aprobe difuzarea ziarului lui Carl Schweder în Monarhie și să permită ca acesta să beneficieze de tariful rezervat ziarelor vieneze. Carl Schweder trimite numerele 41-66 ale ziarului său, pentru a convinge oficiul de cenzură de la Viena. Timoni intervine în favoarea publicației, cu atât mai mult cu cât editorului i s-a permis difuzarea în Prusia, iar pentru stabilirea prețului de vânzare acolo i s-a cerut și prețul cu care „Bukurester deutsche Zeitung” se vinde la Viena [3/51, București, 1 septembrie 1845].

Doi ani mai târziu, Timoni se implică din nou în favoarea ziarului lui Carl Schweder. În ianuarie 1847, agentul c.c. îi raportează prințului Metternich că, din pricina numărului mic de abonați, ziarul lui Carl Schweder, „Bukurester deutsche Zeitung”, al cărui prim număr apăruse în ianuarie 1845, a trebuit să fie sistat la finele aceluiași an, cu toate că obținuse permisiunea de tarif. Obținând fonduri de la conducerea Munteniei, care sprijină reparația ziarului, Schweder intenționează să-l reediteze, cerând din nou permisiunea tarifului de circulație în statele monarhiei. Timoni îl asigură pe Metternich că ziarul va fi redactat în același spirit de până acum. Anexează anunțul reparației și exemplare din ziar [3/57, București, 25 ianuarie 1847]. Răspunsul lui Metternich la cererea formulată de Timoni este favorabil, editorul de la București obținând acceptul înaltului oficiu al poliției și cenzurii [3/84, Viena, 27 martie 1847].

Alteori este vizată situația legislativă. La cererea lui Metternich, Timoni întocmește situația legislației în vigoare în principatul Munteniei. Dreptul civil (Civilrecht) a fost legiferat de prințul Caragea, înainte de introducerea Regulamentului organic în 1833, apărând în românește și grecește în *Condica pravilnicească a Domnului Caragea*. Dreptul penal (Strafrecht) apare în secțiunea ultimă a aceleiași condici. Dreptul comercial și cambial (Handels- und Wechselrecht) este un extras din Codul lui Napoleon, tradus și promulgat în 1840 sub denumirea de *Condica comercială*. În ceea ce privește dreptul bisericesc (Kirchenrecht), acesta a fost tipărit în 1652, în limba română, de către mitropolitul de atunci al Munteniei, Ștefan, și reprezintă o compilație preluată din culegerea de legi bisericesti întocmită de Alexi Arentin din porunca împăratului bizantin Ioan Comnenus; dreptul bisericesc este rar utilizat, iar exemplarele din 1652 sunt puține la număr. Procedura civilă și penală (das Verfahren in Civilrechtsstreitigkeiten und in Criminalfällen) reprezintă un extras din Regulamentul Organic, publicat de sine

stător în limba română, în anul 1839. Nu există legislația mineritului (Lehens- und Berggesetze). De altfel, nici mineritul ca atare nu există în Muntenia. A existat o societate rusă, creată pentru prelucrare minieră, cu ajutorul inginerilor care urmau să execute foraje și cercetări. Despre acest aspect, Timoni a transmis deja rapoartele din 19 februarie 1844, 23 februarie 1844, 6 octombrie 1845. Până acum s-a realizat doar exploatarea sării, care este regal de stat. Regulamentul organic prevede că, dacă se descoperă o mină pe o moșie, într-un interval de 18 luni de la descoperire, proprietarul pământului trebuie să înceapă exploatarea ei, predând statului 10% din venitul net (10% des reinen Gewinns); dacă se depășește acest interval de timp, statul va prelua exploatarea minei, plătind proprietarului 10% din venitul net realizat [3/47, București, 19 ianuarie 1846].

Într-un raport ce nu s-a păstrat, din 31 decembrie 1846, Timoni arată speranțele domnului Bibescu referitoare la creșterea taxei de exportare din Muntenia în Austria, de la 3 la 5 %. Între timp Timoni a aflat că principele a primit informații de la capuchehaia sa din Constantinopol, conform cărora este în curs dezbateră pentru noul tratat dintre Austria și Înalta Poartă. Potrivit acestui nou tratat, în ceea ce privește principatul Munteniei se vor menține în vigoare toate stipulațiile de până acum, ceea ce este de natură să-l nemulțumească pe gospodar [3/73, București, 24 ianuarie 1847].

În rapoartele lui Timoni către Metternich din 2 iunie, 9 și 13 noiembrie 1840, se dau informații despre conjurația recent descoperită în Muntenia. Metternich mărturisește că avea cunoștință atât de agitațiile „boierilor moldo-valahi”, amintind numele lui Colson și Ion Câmpineanu, cât și de cea desfășurată de câțiva agenți consulari la București; de asemenea, de activitatea revoluționară a tineretului moldo-valah care studiază la Paris. Metternich îi dorește gospodarului succes, în depistarea tuturor capilor agitației, sperând că nu se va lăsa pradă milei și moliciunii când va purcede la anchetarea lor. Îi transmite lui Timoni indicația de a prelucra pe toți membrii agenției c.c., în sensul de a strânge date despre posibila extindere a conjurației în Transilvania, precum și de a-l informa pe comandantul general de la Sibiu în legătură cu datele obținute. Despre Eftimie Murgu, „avocatul ungar” amestecat în conjurația din Muntenia, se spune că dacă gospodarul va considera oportune, arestarea și anchetarea lui, autoritățile austriece vor susține această inițiativă, iar dacă Murgu nu va fi arestat, să fie escortat sub supraveghere în Transilvania [3/74, Viena, 27 noiembrie 1840].

Timoni raportează despre relațiile tensionate dintre gospodar și consulul englez la București, Colquhoun, agravate în urma arestării unui „ex-becher” (Exbeker), aflat sub protecția consulatului Marii Britanii, care pierduse în două instanțe un proces și refuzase executarea silită. Domnitorul Ghica îl roagă pe Timoni să-i transmită lui Metternich o scrisoare, pentru a-i cere acestuia susținerea. Domnitorul îl acuză pe Colquhoun că întreține legături cu opoziția, aflându-se în corespondență chiar cu Câmpineanu, și ar dori mult înlocuirea consulului englez [3/80, București, 31 iulie 1840].

Abia un an mai târziu aflăm epilogul complotului din 1840. Timoni a primit din partea conducerii muntene, în traducere franceză, actele procesului complotiștilor, sentința de condamnare a acestora, precum și confirmarea sentinței de către domnitor. Este redată și judecarea lui Murgu, a cărui sentință prevede ca numitul Murgu să fie extrădat, iar dacă va mai călca vreodată în principat, să fie adus în fața tribunalului penal pentru a-și executa pedeapsa. În anexa dată la București, în 13 mai 1841, se reproduce raportul primei secții a Divanului suprem și a Divanului penal către principele domnitor, raport ce se referă la atentatul împotriva ordinii publice, ai cărui autori sunt: Marin Serghiescu, Constantin Telegescu, Sotir Gérard, Grigore Radoșan, cadetul Nicolae Bălcescu, Constantin Baronescu, serdarul Dimitrie Macedonski, Mihai Mologescu, Constantin Cămărășescu. Sunt arătate relațiile dintre aceștia și sunt prezentate faptele care îi incriminează, pe baza depozițiilor lor. Toți acuzații trebuie să sufere pedeapsa cu ocnă, și anume: Marin Serghiescu, Sotir Gérard, Constantin Telegescu și Grigore Radoșan 10 ani de ocnă; serdarul Macedonski, Constantin Baronescu, Constantin Cămărășescu, Mihai Mologescu și căminarul Mitică Filipescu 8 ani; cadetul Nicolae Bălcescu este condamnat la o reclusiune de trei ani la Mărgineni (domiciliu forțat); Eftimie Murgu și Vaillant sunt arestați și puși sub anchetă penală; Antonie Panovski a fost pedepsit îndeajuns prin închisoarea suferită până acum. Se atașează 4 opinii separate față de protocol ale unor membri ai Divanului [3/78, București, 17 septembrie 1841].

Interesant este raportul din martie 1842. Timoni îi relatează lui Metternich o lungă convorbire a sa cu consulul rus Dașkov, în care acesta își declară nemulțumirile legate de prințul Ghica (domnul Munteniei, 1834-1842): conducerea autocrată, conflictele cu boierii, deturnarea banilor publici în interes personal. Dașkov arată că, pe vremea investiturii sale la Constantinopol, prințul Ghica a nesocotit puterea protectoare, precum și prezența lui Dașkov la București. Prin comportamentul său și-a câștigat ura boierimii, dar – în conflictul deschis izbucnit între domn și opoziție – Poarta a dat primului câștig de cauză. Dașkov s-a aliat cu boierii opoziției, deși recunoaște că și ei își urmăresc doar interesele personale. În cursul unei călătorii la Viena, în iarna dintre anii 1839 și 1840, prințul Ghica l-a câștigat de partea sa pe trimisul rus Oloff, care a transmis la Sankt Petersburg rapoarte foarte favorabile despre situația din Muntenia. Dașkov este conștient că, prin acutizarea conflictului între domn și boieri, curtea țaristă va trebui fie să ordone o anchetă împotriva prințului domnitor, fie să afirme că dreptatea este de partea acestuia, ceea ce va atrage după sine căderea capului lui Dașkov. Ghica luptă prin toate mijloacele, provocându-i pe boieri să declanșeze un scandal în adunarea generală, răspândind zvonuri false, acuzându-i de complicitate cu răscoala bulgarilor [3/77]. Domnitorul a demis câțiva miniștri, înlocuindu-i cu membri ai opoziției, pentru a da astfel boierilor o mică satisfacție. Timoni observă ca oricât de „obișnuit aș fi cu lipsa de caracter a valahilor” (So sehr ich an die Charakterlosigkeit der Walachen gewohnt sein sollte), și-a dat seama că Dașkov

era la curent cu amănunte din proximitatea domnitorului, trădate de oameni ai săi de încredere, ceea ce îl conduce la concluzia că „prințul Ghica este complet părăsit” (daß Fürst Ghika vollkommen verlassen ist) [3/79, București, 25 martie 1842]. Într-adevăr, prințul Alexandru Ghica va fi curând demis cu concursul comisarului rus Duhamel și al celui turc Șekib effendi. Abia în 1856 va reveni în Muntenia, fiind numit caimacam, calitate în care a sprijinit unirea principatelor române.

La 1847, despre presupusa uniune din principate a „românilor și ardelenilor” (die in den Fürstenthümern vermuthete Union der Romanier und Ardelier), Timoni îi scrie lui Metternich că nu a găsit nici o urmă. A existat însă la Paris proiectul unei asociații pentru susținerea studenților săraci din principate (ein Verein zur Unterstützung der unbemittelten Studenten), dar acest proiect nu s-a materializat din lipsă de participanți. Protector spiritual al asociației fusese numit poetul Lamartine, iar capii ei erau C.A. Rosetti și Iancu Ghica. Susținătorii proiectului i-au înaintat la București prințului Bibescu prospectul asociației, tipărit la Paris, și o chemare adresată muntenilor, și în special doamnelor din înalta societate de a sprijini această asociație. Conducerea țaristă, prin consulul Dașkov, a intervenit la București în această chestiune. La sfatul lui Dașkov, prințul Bibescu a respins cererea și a interzis preocupări legate de înființarea de asociații. Domnitorul le-a cerut și fiilor săi, studenți la Paris, să nu se amestece în astfel de proiecte. Timoni anexează traducerea prospectului de constituire a respectivei asociații [3/82, 83, București, 30 martie 1847].

*

II. Suntem în zorii revoluției pașoptiste.

La începutul lunii martie 1848, Timoni se află la Viena, pentru a dobândi instrucțiunile necesare participării la negocierile, care au drept scop încheierea acordului dintre Imperiul habsburgic și Muntenia. Austria este pe punctul de a-și restructura relațiile cu țările ce găzduiesc un mare număr de supuși austrieci: Moldova, Muntenia, Serbia. În acest scop, Cancelaria secretă a Casei, Curții și Statului a elaborat un proiect de acord cu cele 3 principate menționate. Întrucât în Muntenia „dezvoltarea noilor așezăminte de stat se face cu pașii cei mai repezi”, cu ajutorul agentului c.c. Timoni, Cancelaria secretă a elaborat, pentru început, proiectul acordului cu Muntenia [1/10, 14]. Încă la 23 aprilie 1848, la Viena, un anume Vesque semnează un document de 19 file, intitulat *Memoriu despre tratatele juridice din principatele dunărene referitoare la Austria*” (*Memoire über die Oesterreich betreffende tractatenmäßige Rechtspflege in den Donaufürstenthümern*). Memoriul oferă, în același timp, răspuns la raportul din 3 aprilie 1847 al agentului c.c. din București, Timoni [1/9].

Așadar, acesta este, la Viena, consultant de specialitate și referent, în chestiunea viitorului acord interstatal. Concomitent, la 8 martie, Ministerul c.c. de Interne îi atrage expres atenția agentului, să manifeste cea mai mare discreție în

tratativele de reglementare a chestiunilor de drept statal între Austria și Muntenia, tratative purtate cu prințul Bibescu, pentru a nu trezi suspiciunea curții țariste și a Porții otomane [1/5] Cancelaria secretă îl dotează cu norme de comportament [1/11], iar Metternich personal îi transmite indicații [1/13].

Astfel înarmat, Timoni revine la București, la 20 martie 1848, gata să declanșeze negocierile de semnare a acordului. Însă, aici constată o agitație, mirosind a revoluție, care sporește întruna. Timoni are neîntârziat o întrevedere cu domnitorul Bibescu și cu consulul rus, von Kotzebue. Situația i se pare tot mai îngrijorătoare, iar atitudinea gospodarului echivocă și nesinceră. Sesisează semne de neliniște în sânul boierimii opozante, observând că tineretul studios de la Paris a îmbrățișat rapid cauza franceză, stabilindu-și deziderate proprii, și în primul rând: „unirea întregii naționalități valahe și formarea unui imperiu dacic” (die gesammte Wallachische Nationalität zu vereinen, und ein Dazisches Reich zu gründen) [3/168, București, 27 martie 1848].

În aprilie, Timoni raportează iar și iar despre tensiunea crescândă din țară. Domnul Bibescu are, în continuare, o conduită duplicitară, fluctuantă și incoerentă. Kotzebue i-a chemat la el pe capii mișcării revoluționare, sondându-le intențiile. La 7 aprilie sosește la București depeșa țaristă din 16/28 martie, în care Rusia își exprimă intenția de a interveni cu toată puterea, pentru a împiedeca răspândirea spiritului revoluționar în principatele române. Această depeșă iscă teama de o invazie rusă. Vestea plecării subite a lui Kotzebue la Iași (13 aprilie) este interpretată în sensul iminenței invaziei militare [3/160, 161, 162].

Alexandru Moruzzi, Emanuil Costache Epureanu, Vasile Cantacuzino, Zaharia Moldovanu – supuși moldavi, arestați din „motive necunoscute” lor la Iași de prințul Mihail Sturdza și escortați la Galați și Brăila, de unde urmează a fi imbarcați și duși la Măcin –, se adresează lui Timoni, rugându-l să intervină la conducerea Munteniei pentru eliberarea lor (7 aprilie) [3/94]

La mijlocul lui aprilie Timoni află și relatează despre revoluția sângeroasă de la Iași. Kotzebue, revenit la București, confirmă zvonurile neliniștitoare din Moldova, cu privire la atitudinea vindicativă a prințului Sturdza, pe de o parte, și la posibila intervenție a trupelor ruse, pe de altă parte [3/163-166, 174, 178]

Alarmat, la 22 aprilie, Timoni cere instrucțiuni precise. Neutralitatea promovată de Austria fusese deja încălcată de consulul c.c. Huber din Galați, acesta asigurând pașapoarte unor fugari moldoveni și chiar deplasându-se, la Brăila, la casa viceconsulului britanic, pentru a-și oferi ajutorul [3/179].

La fine de aprilie generalul Duhamel sosește la Iași, în calitate de comisar rus, cu misiunea de a restabili poziția celor doi gospodari în principatele dunărene, precum și de a menține raporturile de statu-quo ale acestora față de Poartă și Rusia [3/180, București, 27 aprilie 1848; 3/183, 184].

La început de mai, Kotzebue îi cere prințului Bibescu să supună unei severe cenzuri „Curierul românesc” al lui Eliade-Rădulescu, care a publicat articole ostile Rusiei și favorabile independenței Munteniei. Câteva zile mai târziu, ziarul este suspendat! [3/181, 182, București, 1 și 9 mai 1848].

Consulul Prusiei din Moldova, baronul Richthofen, ajunge la București în 8 mai, venind de la Constantinopol și îndreptându-se spre Iași, cu „intenția sa de a dejuca influența rusă în Moldova”, după ce obținuse sprijinul Porții în favoarea boierilor moldoveni arestați de Mihail Sturdza.

Kotzebue este în relații tensionate cu principele domnitor. Sosirea lui Duhamel la București (12 mai) va complica tabloul, marii boierii așteptându-l cu o petiție împotriva gospodarului. Acesta s-ar afla în legături cu frații Golescu, nutriend simpatii față de partida liberală. Frații Golescu, se știe, și-au eliberat țărani din legăturile feudale. La întrevvedere cu domnitorul, în 13 mai, se pare că generalul rus îi oferă acestuia inclusiv sprijin financiar. În data de 14 mai, toți boierii în frunte cu mitropolitul Neofit s-au deplasat la comisarul Duhamel [3/182-184; 10/7].

La finele lui mai, comisarul rus face pregătiri logistice ce atestă intenția invaziei militare: cere informări în legătură cu posibilitățile de aprovizionare în țară și cu prețul de achiziție; se execută reparații de poduri [10/9].

Holera izbucnește și se răspândește, la Brăila și Galați [10/7]. Aici este așteptată sosirea comisarului turc, Fuad effendi, numit în contrapartidă după desemnarea generalului Duhamel [10/8].

La 1 iunie, Timoni raportează despre noua plecare bruscă, la Iași, a consulului Kotzebue, însoțit de familia sa [10/10]. După vizita la domnul Bibescu, agentul c.c. raportează Ministerului c.c. de Externe impresiile lăsate de convorbirea purtată cu prințul domnitor. Prințul Bibescu i-a lăsat lui Timoni o impresie tulburătoare, că nu este un om corect. Pe de o parte, pare a nutri „sentimente patriotice”, fraternizând cu ideile tinerilor liberali – așa cum îl acuză Kotzebue –, pe de altă parte îi acuză pe ruși, pe consulul general și pe generalul Duhamel că nu iau măsuri ferme împotriva celor care atentează la ordinea existentă. În mod cert, Bibescu vrea să se răzbune pe dușmanii săi personali, marii boieri, creându-și imaginea unui domn iubit de popor. Nici atitudinea lui Fuad effendi nu este mai puțin duplicitară, deoarece nu acționează în consens cu rușii, și nici nu ezită să primească plângerile tuturor nemulțumiților, intrând în legătură tocmai cu facțiunea revoluționară [3/185].

Interesant este răspunsul Ministerului austriac de Externe, din 19 iunie 1848, care aprobă solicitarea marelui logofăt al Munteniei, Johann Mano (Iancu Manu), de a i se permite exhumarea fratelui său, Dimitrie Mano, mort la Freiwaldau și îngropat tot acolo în 27 februarie 1842, și aducerea lui în țară, sub strictă observare [3/96].

La jumătatea lui iunie, holera face ravagii în capitala Munteniei. În dimineața zilei de 20 iunie, Timoni însuși, simțindu-se rău, a trebuit să meargă la medic; la fel von Kotzebue [3/186].

Concomitent, sporește neliniștea stârnită de arestările neconținute, poruncite de Bibescu, sub strictă observare consulului rus și a comisarului rus [3/186]. Ca reacție, în 22 iunie 1848 are loc un atentat armat la viața domnitorului, descris pe

larg într-un raport al lui Timoni. În cursul aceleiași zile, aidoma celorlalți consuli străini, agentul c.c. îl vizitează pe domnul rănit. Îl află foarte afectat de atentat, acceptând acum – ca pe o salvare – ideea intervenției rusești. Diplomatul austriac sesizează corect faptul că din proclamațiile tipărite rezultă că întreaga mișcare este îndreptată împotriva influenței rusești și a protectoratului rus, cerându-se subordonarea Munteniei doar față de Înalta Poartă. De aceea, cei doi funcționari ruși se tem că se află în pericol. Atât prințul Bibescu, cât și partea rusă îl învinovătesc pe Talaat effendi de pasivitate, de fraternizare cu revoluționarii, de acțiune în dizarmonie față de ruși. În ceea ce privește poziția agenției c.c. și a lui Timoni însuși, acesta se arată extrem de îngrijorat. „Doamne ferește, ca nu cumva să cadă guvernul! Altfel cădem pradă nu unui partid politic, ci unei mulțimi ahtiate după sânge și pradă.” (Gott verhütte daß die Regierung unterliege, denn dann sind wir nicht einer politischen Partei sondern einer Mord und Beutelustigen Menge preis gegeben) [3/187].

Două zile mai târziu, la 24 iunie, Timoni relatează pe larg despre răscoala din Oltenia, condusă de maiorul Tell, care a instituit la Caracal, în locul isprăvniciei, o conducere provizorie, și l-a somat pe domnitor fie să se pună în fruntea mișcării, fie să abdice. La atare somație, Bibescu ar fi fost gata să abdice. Tratatul cu generalul Duhamel și cu Kotzebue l-au convins să nu facă acest pas. La 23 iunie, gospodarul s-a deplasat la cazarmă, cerând miliției credință în lupta împotriva rebelilor. Infanteria i-a răspuns însă că este gata să lupte împotriva dușmanilor, dar nu împotriva fraților ei. La ora 6 după-masa, generalul Duhamel a părăsit brusc capitala. Se spune că a plecat pentru a declanșa invazia rusă.

Mulțimea începe să curgă din toate părțile, spre curtea domnească, cerând gospodarului să-i elibereze pe cei arestați în ultimele zile și să accepte principiile expuse în proclamația căreia i se dă citire, respectiv: libertatea personală și a presei, interzicerea bătăilor, împrăștierea țăranilor cu despăgubirea moșierilor de către stat, convocarea unei adunări constituante, alegerea unui gospodar responsabil pe cinci ani cu o listă civilă diminuată, ieșirea de sub orice influență străină cu revenirea la vechile privilegii ale țării, recunoașterea relației exprese cu Poarta. Prințul Bibescu dă poruncă pe dată să fie eliberați prizonierii politici, apoi trebuie să semneze toate reformele cerute de popor, îi îmbrățișează pe toți, ridică steagul tricolor și formează tot atunci un nou guvern. Nicolae Golescu este numit ministru de Interne, cunoscutul scriitor și editor Eliade ministru al Cultelor, Ștefan Golescu – fratele primului menționat – ministru de Justiție, maiorul de miliție Tell spătar, Rosetti – care fusese în arest în ultimele două zile – agă, adică șeful poliției din București. Pe la ora 9, procesiuni cu steaguri tricolore străbat orașul, spărgând geamurile caselor unor funcționari din vechiul regim, foarte urâți de popor: fostul ministru de Interne Villara, fostul agă Iancu Manu. În „toată această revoluție”, desfășurată pașnic, doar doi dorobanți sunt înghesuiți de mulțime și câteva persoane suferă răni minore [3/188].

În dimineața zilei de 24 iunie, devreme, apare proclamația lui C.A. Rosetti, *Respect către proprietate, respect către persoane*, reproducă atât în originalul

românesc, cât și în traducerea germană [3/100 și 188 anexa 2]. Noii miniștri își preiau deja funcțiile. Și în posturile externe sunt numiți noi oameni: ca agent al gospodarului la Viena, în locul lui Phillipsborn, e numit Brătianu; capu-chehaie la Constantinopol în locul consilierului de stat Mavros devine Ion Ghica. În această situație, Timoni se află în încurcătură. Vede că întreaga mișcare revoluționară din Muntenia este îndreptată împotriva influenței rusești. Dacă Poarta va ratifica intervenția Rusiei în principate, Timoni nu are nici o problemă, deoarece împrejurarea este conformă tratatelor și legală. Dacă Poarta nu ratifică o viitoare imixtiune militară rusă, atunci Timoni va trebui poate să părăsească țara. Deocamdată este previzibil ca noul guvern să emită o notă circulară către toate consulatele străine. Momentan Timoni poate răspunde că se află în așteptarea instrucțiunilor de la guvernul său. Atitudinea consulului englez Colquhoun este univocă, deoarece întreține legături strânse cu noii miniștri și cu cauza lor. Bucureștenii au credința că azilanții politici își pot găsi un refugiu în casa acestuia, deși Colquhoun afirmă oficial că nu are permisiunea de a oferi protecție. Timoni cere instrucțiuni grabnice. În clipa de față, Timoni s-a asociat cu consulul prus și au comandat două steaguri: unul c.c. și unul german. Asta deoarece agenției c.c. îi lipsesc de 15 ani însemnele oficiale ale statului austriac [3/188].

La 25 iunie, Timoni raportează despre presupusa boală a principelui Bibescu, un ușor atac de holeră, despre care unii cred ca ar constitui preambulul abdicării, iar alții spun că îi oferă prilejul de a se refugia din București [3/97]. Cu o zi înainte, după depunerea protestului lor, reprezentanții puterii ruse părăsiseră capitala. Timoni află, confuz, la 26 iunie, vestea abdicării și fugii lui Bibescu. Se constituie un guvern provizoriu, format din boieri, între care Scurtu – un comerciant din Leipzig aflat sub protectorat englez; Margarit Moșoiu – șeful poliției, care este supus transilvan și comis al negustorului Danielopulo; Rosetti – numit secretar al guvernului; Voinescu – secretar de stat. O delegație compusă din câțiva membri ai guvernului provizoriu îl vizitează pe Timoni, aducându-i la cunoștință ultimele evenimente și invitându-l la serbarea din data de 27 iunie. Timoni refuză invitația [3/98]. Cât privește epidemia de holeră, la 150 de îmbolnăviri mor circa 50 de persoane pe zi.

În 27 iunie, Timoni este vizitat de consulul britanic, Colquhoun, care îl îndeamnă să adreseze un protest comun, în cazul în care trupele ruse ar trece Prutul. Atitudinea lui Colquhoun, favorabilă guvernului provizoriu – cu ai cărui membri se află în strânsă legătură – nu este împărtășită de Timoni [3/101].

La 29 iunie, Eliade, maiorul Tell și Magheru, care au condus mișcarea din Oltenia, ajung la București, fiind entuziaștii întâmpinați de mulțime. Secretariatul de stat trimite consulilor din București cererea de a susține revoluția din Muntenia. Se zvonește că rușii au trecut Prutul și au intrat în Iași [3/189].

La 1 iulie are loc încercarea de reacțiune din partea colonelului Solomon, care – în fruntea regimentului de infanterie de la garnizoana București – vrea să înlăture guvernul provizoriu. Se trag clopotele de furtună și o mare mulțime de

oameni înconjură clădirea guvernului, pentru capturarea colonelului Solomon. Acesta poruncește foc. Cad 10-15 persoane. Solomon se retrage la o cazarmă, aflată pe o înălțime. Acolo se deplasează mitropolitul Neofit și câțiva conducători ai revoluției. Datorită ascendentului său spiritual, mitropolitul reușește spre seară, să-l convingă pe Solomon să accepte un soi de convenție, prin care colonelul își dă demisia și promite să părăsească Muntenia. Noaptea este emis un decret, pentru liniștirea marilor moșieri [3/190].

În aceeași zi, Timoni raportează Ministerului de Externe că rușii au trecut Prutul. A apărut un nou ziar în limba germană, editat de C.A. Rosetti și Winterhalder, „Roumania”, al cărui prim număr îl trimite în anexă. Arată că în acest număr persoana sa este atacată, pentru că ar fi ridicat la agenția c.c. doar steagul negru-galben c.c., nu și pe cel german roșu-galben-negru. Timoni susține că e o minciună, întrucât el a înălțat alternativ cele două drapele. Acest incident îi pricinuieste comentarii amare. În rapoartele anterioare el se referise la pericolul în care se află. Instrucțiunile așteptate tot nu sosesc, iar funcția și persoana lui devin pe zi ce trece tot mai periclitate. Pe de o parte, Timoni trebuie să apere interesele supușilor austrieci care nu îl apreciază întotdeauna; pe de altă parte, el trebuie să protesteze adesea pe lângă autoritățile țării, deși protestele sale nu sunt luate în seamă. În cazul în care în Muntenia s-ar instala anarhia, „probabil va fi obligat să se salveze” (so werde ich vielleicht gezwungen sein mich zu retten), evident numai în acord cu colegii săi. În ceea ce-i privește pe colegii săi, atitudinea lor este mult mai clară: consulul Marii Britanii (Colquhoun) are legături strânse și deschise cu noul guvern, nutriend sentimente antirusești; girantul Franței are simpatii proruse și se gândește să protesteze în cazul unei intervenții ruse; consulul prusac nici nu mai intră în discuție, iar cel al Greciei mai mult lipsește din București, pendulând între capitală și moșia sa de la Buzău [3/191, București, 1 iulie 1848].

Guvernul provizoriu, care a acordat până acum pașapoarte marilor boieri pentru a putea părăsi țara, nu mai permite din 8 iulie acest lucru, pentru a-i sili pe puținii boieri rămași la București să semneze și ei adresa către țarul Nicolae. Această adresă, semnată de mitropolitul Neofit și de membrii guvernului, este un răspuns la nota lui Kotzebue și arată că, aflându-se sub suzeranitatea Porții și beneficiind de o administrație internă independentă, Muntenia și-a câștigat dreptul unei noi legislații interne, prin intermediul „unei revoluții pașnice și pline de demnitate”. Poporul român îl roagă pe țarul Rusiei să recunoască „această operă de regenerare pașnică, singura și adevărata expresie a voinței țării”. În cazul refuzului de a se recunoaște noile drepturi și noua ordine de lucruri, poporul român va apela la Europa, punându-se sub protecția acesteia și cerând ajutorul ei imediat [3/192].

În aceeași zi, Timoni transmite că Bălășescu, membru al guvernului provizoriu, întors de la Focșani unde s-a întâlnit cu Talaat effendi, a adus vestea că ar exista un acord între ruși și turci, ca ambele puteri să-și trimită trupele militare în principate [3/193].

La granițele principatului au loc concentrări de trupe ruse și turce. Ministerul de Externe austriac îl sfătuiește pe Timoni să dea dovadă de prudență și măsură în

atitudinea sa, pentru a pune în acord și a păstra echilibrul între poziția Austriei și cea a Rusiei [1/25].

La 13 iulie, Timoni raportează despre scurta existență a caimacamiei despre rechemarea membrilor conducerii provizorii, refugiați din București în urma unei revolte, despre situația periculoasă în care se află capitala București, deoarece „poporul” a devastat și aproape a demolat mai multe case. Dacă „această anarhie mai durează”, sunt de așteptat lucruri și mai rele [1/26, 27].

Raportul din 15 iulie relatează despre demisia din 14 iulie a coloneilor Ioan Odobescu și Ioan Solomon, în pofida protestului unei mari gloate populare, căreia i s-a adăugat clasa comercianților și a clerului. Solomon, însoțit de cinci comercianți, a fost condus prin Giurgiu până la Mehadia, pentru a i se asigura paza. În seara aceleiași zile, în dangătul clopotelor, s-au reîntors la București doi membri ai guvernului provizoriu: Eliade și Constantin Flippescu; în 15 iulie se așteaptă sosirea celorlalți. În ziua de 15 miliția cere diferite favoruri, la un moment dat soldații reținându-l pe mitropolitul Neofit în cazarmă. Se dă alarma, bătându-se clopotele de furtună, mulțimea se scurge în masă spre cazarmă, iar mitropolitul este eliberat. Mai târziu, clopotele bat din nou în dungă, din cauză că miliția ar fi vrut să ducă la cazarmă cele patru tunuri aflate în fața clădirii guvernului. Aceste tunuri nu folosesc de fapt nimănui, deoarece nu există patroane de tun pentru ele [2/26].

După reîntrunirea la București a membrilor guvernului, la jumătatea lunii iulie, Timoni nu constată totuși o activitate prea intensă a guvernului. Abia în 17 iulie, mulțimea se adună la mitropolie, la Neofit – „care, indiferent de duplicitatea lui, este considerat prin înalta lui funcție spirituală drept cap al conducerii” (welcher ungeachtet seiner Zweideutigkeit, wegen seiner hohen geistlichen Würde als das Haupt der Regierung angesehen wird), dându-se citire publică: 1. scrisorii lui Ioan Ghica, care își exprimă speranța că sultanul va confirma noua constituție munteană; 2. scrisorii lui Kotzebue, care cere muntенilor să asigure intenvența trupelor ruse care vor intra în țară; 3. scrisorii unui funcționar muntean, scrisă în numele lui Talaat effendi, pentru a pregăti înaintarea și primirea trupelor turce. Ultimele două scrisori nu sunt crezute de mulțime, fiind considerate minciuni [2/30].

Într-un raport din Galați, din 20 iulie, consulul c.c. Huber anunță Ministerul austriac de Externe sosirea la Galați în 18 iulie a comisarului Porții Talaat effendi, venit de la Iași. În urma acestuia au sosit generalul rus Duhamel și consulul rus von Kotzebue. Într-o întrevvedere privată, Talaat i-a mărturisit lui Huber convingerea sa personală că intervenția rusă a fost instrumentată de Duhamel pe cont propriu, nu numai fără știrea Porții, dar și fără porunca expresă a curții de la Sankt Petersburg (von General Duhamel auf eigene Gefahr veranlaßt worden). Talaat consideră întemeiate plângerile împotriva prinților Sturdza și Bibescu, iar Poarta e gata să aprobe reforme adaptate timpului, cu atât mai mult cu cât partidele reformiste din cele două principate sunt dispuse să accepte suzeranitatea Porții. Talaat s-a exprimat foarte laudativ la adresa lui Richthofen, dar nefavorabil la adresa lui

Timoni. Grecii au lansat „zvonul ridicol” (das lächerliche Gerücht) că rușii ar fi venit să-l ajute pe împăratul Austriei să restabilească „vechea ordine” (*die alte Ordnung*, s. în text) în Monarhia sa. Huber nici n-ar fi amintit acest zvon, dacă emisarii ruși, mai numeroși ca oricând în lunile aprilie și mai 1848, n-ar fi „prelucrat” (bearbeitet) de ani de zile populația slavă de la Dunărea de jos. O parte a trupelor otomane se află la Brăila, o alta la Focșani. Rifaat pașa, comandantul trupelor otomane, pare a aștepta poruncă de la Constantinopol pentru a acționa. La Iași domnesc rușii, la consulat; chiar prințului Sturdza i s-a limitat libertatea personală. Se spune că țarul Nicolae va exercita protectoratul rus asupra celor două principate „mai eficace ca niciodată” (plus efficace que jamais). În Muntenia, foștii miniștri – de dinainte de 11 / 23 iunie 1848 – au condus doar o zi (11 iulie), apoi din 12 iulie a revenit la conducere guvernul provizoriu. Se spune că Poarta va recunoaște noua stare de lucruri. În Brăila au avut deja loc iluminări pentru aceasta. Rusia a declarat Muntenia și Moldova „necurate” (unrein) din cauza intrării otomanilor și a instituit carantină pentru 14 zile [2/31].

Guvernul provizoriu trimite o notă circulară către consulatele străine. Timoni nu a răspuns nici circularei anterioare, nici acesteia, care se referă la retragerea și revenirea guvernului provizoriu. Timoni relatează, la 22 iulie, despre depeșa expedită în 14 iulie de sir Stratford Canning din Constantinopol consulului englez la București, Colquhoun, în care se arată că Poarta e înclinată să aprobe noua constituție munteană. Însă Omer pașa este trimis cu trupe la Giurgiu, pentru a supraveghea ordinea în Muntenia. Poarta îl va trimite și pe Suleiman, în calitate de comisar extraordinar [2/36].

Timoni este sceptic, arătând că ambasadele Angliei și Franței sunt de partea cauzei muntenilor, dar cruță relațiile Porții cu Rusia. Guvernul provizoriu lansează vești pozitive, dar în sinea sa se teme de ce e mai rău și e gata să fugă iar în caz de nevoie. Timoni raportează că atât el, cât și girantul consular prusac König au constatat că sunt violete corespondența și pachetele primite de la starostia din Focșani (acolo de unde au sosit primele știri în legătură cu invazia rușilor). I-a reproșat ruperea sigiliilor lui Ștefan Goleșcu, membru al guvernului, care l-a asigurat că vina nu o poartă conducerea, ci subordonații. Goleșcu i-a promis lui Timoni să-i arate o copie a scrisorii lui Talaat effendi către guvern, în care se specifică disponibilitatea Porții de a aproba constituția. Goleșcu nu s-a ținut de cuvânt; niciunul din consuli nu a văzut acea scrisoare. „Se pare că scrisoarea lui Talaat effendi nu conține defel o asemenea știre politică” (Es scheint daß in dem Briefe Talaat Effendis eine solche politische Nachricht gar nicht enthalten ist.) [2/38].

Altă notă a lui Timoni, din 25 iulie, arată că Suleiman pașa este așteptat la București, unde i s-a pregătit locuința prințului Bibescu și o iluminăție. Puterile suzerană și protectoare tot nu și-au declarat deschis intențiile, deși 20.000 de otomani și 20.000 de ruși staționează la granițele Munteniei. Guvernul provizoriu publică aceleași știri pozitive, contrazise de prezența armatelor străine la frontiere.

În ultima sa proclamație, guvernul provizoriu îndeamnă poporul la pedepsirea intriganților și a celor care trădează noua ordine. Timoni comentează perspectivele sumbre ale ațâțării poporului, care până acum s-a manifestat temperat, chiar și când lipsea cârmuirea. Comercianții au înaintat guvernului în 25 iulie o petiție, cu multe semnături, în care se cere numirea celor trei episcopi, de Râmnic, de Argeș și de Buzău. La ora actuală doar scaunul mitropolitan este ocupat. În București holera aproape a încetat. În țară molima încă bântuie cu tărie, datorită lipsei asistenței medicale și a medicamentelor [2/39]

La 29 iulie, veștile sunt aceleași, referitoare la asigurarea lui Talaat că Poarta a aprobat noua constituție, că rușii se retrag, iar turcii vor ocupa Moldova. Aceleași lucruri i le-a confirmat lui Timoni și viceconsulul britanic din Galați, Cunningham. Guvernul provizoriu lucrează la legea pentru alcătuirea adunării naționale. S-a anunțat eliberarea țăranilor din iobăgie; legile corespunzătoare vor fi adoptate de adunarea generală. Multe deputații țărănești din districtele țării, dar și țigani individuali vin la București, pentru a încerca să afle momentul precis al eliberării lor. Astfel poporul de la țară, până acum liniștit – „căci până acum numai populația Bucureștiului a luat parte activă la mișcare” – se va trezi în curând și se pot isca nenorociri [2/41].

Ministerul austriac de Externe comunică, la 1 august, agenților c.c. de la București și Iași, precum și internunțiului de la Constantinopol conținutul depeșei trimise ambasadei (Botschaft) ruse, respectiv comunicatul Rusiei vizavi de ocuparea principatelor dunărene. Rusia susține că ea a acționat împreună cu Poarta [!] și în baza tratatelor existente, departe fiind de ea „orice tendință expansionistă” (entfernt von jeder Vergrößerungsabsicht). Motivele expuse sunt aceleași: refacerea ordinii și interesele Austriei. Ministrul de Externe indică agenților c.c. că și Austria trebuie să susțină aceleași motive pe lângă Înalta Poartă. Austria „nu are nici un motiv întemeiat să reproșeze această ocupație” [a principatelor] (So ist für uns kein Grund zu gültigem Einspruch gegen diese Besetzung vorhanden). Celor doi agenți li se cere să nu se alăture protestelor consulilor prusac și francez față de intervenția rusă în principate; să apere interesele supușilor c.c. în aceste țări, chiar apelând la autoritățile rusă și otomană în caz de nevoie; să cultive relații amicale cu autoritățile puterii protectoare și suzerane [1/34].

Un nou raport al lui Timoni, la 5 august, relatează că în fața adunării populare de la mitropolie s-a dat citire scrisorii lui Suleiman pașa din 3 august. Suleiman declară mișcarea din Muntenia ca fiind revoluționară și cere alcătuirea unei caimacamii în 24 de ore, în caz de nesupunere amenințând cu înaintarea trupelor sale. Guvernul provizoriu solicită un răgaz de trei zile, dar Tangir oglu, trimisul lui Suleiman, nu îi acordă acest răgaz. La 4 august este convocată pe câmpul de la Filaret o nouă adunare populară, pentru a fi consultată voința poporului. Poporul decide ca în caimacamie să fie numite aceleași persoane care formau conducerea provizorie și să fie trimisă o delegație de 30 de persoane la Giurgiu, la pașă. Consulul Colquhoun îi arată personal lui Timoni că indicațiile primite de Suleiman

nu se referă la părăsirea Giurgiului. La București circulă două opinii: unii cred că sosirea lui Suleiman este doar de ochii rușilor și că la urmă Poarta va aproba toate reformele; alții se tem că Suleiman așteaptă adunarea tuturor trupelor pentru a înainta apoi în forță [2/45].

La 12 august se descrie primirea fastuoasă, cu onoruri militare și salve de tun, a lui Nicolae Golescu, membru al conducerii provizorii, în tabăra lui Suleiman, unde se discută perspectivele pozitive care li se deschid muntenilor. Suleiman ar fi fost de acord cu trimiterea unei delegații, care să prezinte la Constantinopol dorințele și plângerile muntenilor [2/47]. La 15 august, Suleiman recunoaște oficial caimacamia. Timoni însuși consideră, în aceste circumstanțe, caimacamia ca fiind conducerea legitimă a țării. În același timp, agentul c.c. cere Ministerului său reluarea dezbaterilor în vederea stabilirii drepturilor și privilegiilor cetățenilor austrieci din Muntenia, propunând ca nu el, cel care de 16 ani discută probleme litigioase cu guvernele muntene, ci o altă persoană capabilă să fie desemnată să porceadă la negocieri [2/53].

În zilele de 13 și 14 august s-au întrunit la București cam 10.000 de țărani, veniți din toate părțile Munteniei, – fiecare localitate fiind reprezentată de câte trei țărani și un cleric, pentru a participa la adunarea țării. Conducerea i-a trimis însă acasă, amânând deschiderea adunării pentru o dată ulterioară. Prezența acestei mari mulțimi de oameni nu a provocat nici cea mai mică neorânduială [2/54].

În data de 16 august 1848, consulul general al Marii Britanii, Colquhoun, în uniformă și însoțit de jandarmi, a făcut o vizită oficială locotenenței, recunoscută deja de Poartă. Timoni și consulul Prusiei au decis să facă o vizită similară a doua zi. Consulul francez, care nu a fost recunoscut încă de Poartă în această calitate, trebuie să se manifeste pasiv. – Emisari transilvăneni au sosit la București, propunând locotenenței ajutorul românilor ardeleni în scopul creării unui imperiu dacic (zur Errichtung eines dazischen Reiches). Timoni crede că, dacă locotenența va ceda unor astfel de idei, își va semna singură condamnarea [3/102].

Vizita făcută locotenenței de către Timoni, ca și cea a consulului prusac și a celui grec, are loc la 19 august. O zi mai târziu Suleiman sosește la București, fiind întâmpinat de o mare mulțime de oameni [2/56]. În dimineața zilei de 22 Suleiman îi primește în audiență pe consuli străini. Din declarațiile sale rezultă că misiunea sa este de a restabili liniștea în Muntenia, dizolvând conducerea provizorie și instituind o caimacamie. Seara are loc o reprezentație teatrală în cinstea lui Suleiman, pe al cărei fundal portretul sultanului Abdul este puternic luminat, la fel ca și 21 de transperante pe care sunt scrise cele 21 de puncte ale noii constituții. Timoni spune că declarațiile lui Suleiman pașa – care crede că, prin suspendarea guvernului provizoriu și prin înlocuirea acestuia cu o caimacamie, a restabilit situația de drept – sunt în contradicție atât cu acțiunile guvernului muntean, care continuă să domnească conform noii constituții, cât și cu declarațiile cabinetului de la Sankt Petersburg, publicate în jurnalul capitalei Rusiei la 21 iulie, despre intervenția trupelor țariste în principate [3/103]. La 29 august, Timoni constată că,

după plecarea lui Suleiman din capitala munteană, locotenența domnească conduce țara în sensul noii constituții; o adunare formată din reprezentanții țăranilor și ai boierilor dezbate chestiunea agrară. În același timp, agentul c.c. își expune temerile legate de faptul că „românii învecinați din Transilvania vor constitui un permanent mijloc de zgândărire pentru cei de aici” (die benachbarten Walachen in Siebenbürgen ein beständiges Reizmittel für die hiesigen sein werden) [3/104, 10/6].

La începutul lui septembrie, rapoartele sunt alarmante, vorbind despre teama și neorânduiala crescânde în București: adunări care se țin pe câmpul libertății, țiganii liberi care își caută o pâine, recolta de porumb compromisă din cauza secetei, prețurile la alimente care sporesc pe zi ce trece, incendiul provocat în Pitești – când a ars jumătate din oraș [3/106, București, 2 septembrie 1848]. În Muntenia bântuie cu putere dizenteria asiatică (asiatische Brechruhr), care, conform datelor oficiale din prima săptămână de septembrie, a provocat 4.500 de îmbolnăviri și 1.600 de decese. În București se înregistrează 15-20 îmbolnăviri și 7 morți săptămânal [5/194, București, 5 septembrie 1848].

Timoni redă în copie traducerea în limba franceză a actului de acuzare a prințului Bibescu, trimis sultanului Abdul și semnat de locotenența domnească, care arată totodată inconsecvențele și incorectitudinile conținute de Regulamentul Organic, caracterizat drept „ansamblu inform de vicii și contradicții de toate speciile” (assemblage informe de vices et de contradictions de toute espèce). Fiind Regulamentul în sine atât de defectuos, prințul Bibescu l-a aplicat și mai defectuos. Se enumeră doar câteva dintre actele arbitrarie ale gospodarului, arătându-se că nu a convocat timp de trei ani adunarea reprezentativă, că trezoreria publică este sleită, că administrația publică și cea juridică au lucrat făcând numeroase abuzuri. Memoriul are drept scop nu acuzarea gratuită a fostului principe, ci dorința de a-l convinge pe sultan asupra necesității remedierii urgente a stării de lucruri, pentru a se evita „o explozie populară”. În consecință, membrii locotenenței domnești – în numele poporului român – îl roagă pe sultan să ia în considerare cererea lor, să recunoască cele 22 articole anexate, ca să împiedice revenirea la nefericita stare de lucruri de odinioară [5/194 anexă].

La 5 septembrie, Ministerul c.c. de Externe aduce la cunoștința agenților săi faptul că a cerut atât Rusiei cât și Turciei, după ocuparea principatelor dunărene, să respecte și asigure drepturile și privilegiile supușilor c.c. în Moldova și Muntenia [2/66].

În data de 7 septembrie Fuad effendi sosește la Galați, declarând că va suspenda locotenența și va institui o caimacamie [2/69]. În 9 septembrie Goleșcu, membru al locotenenței domnești, se deplasează la Giurgiu, la Suleiman pașa. Întorcându-se la București, Goleșcu transmite sfatul lui Suleiman, de a se organiza adunări populare, în care poporul să fie chemat să protesteze pașnic împotriva reintroducerii Regulamentului Organic. Prin urmare, în data de 10 și 11 septembrie 1848 au loc două astfel de adunări. Timoni observă că Suleiman pașa, în pofida caracterului reținut al declarațiilor sale oficiale, vădește în realitate o atitudine de

sprijin față de înnoirile din Muntenia [3/107]. În data de 14, Fuad effendi sosește la Giurgiu, unde este întâmpinat de generalul Duhamel, dar și de o deputație română. Suleiman se străduiește să-l convingă pe succesorul său, Fuad, să adopte linia urmată de el [2/80]. În aceeași zi este primită la Suleiman, la Giurgiu, delegația locotenentei domnești, însoțită de o mulțime de câteva mii de oameni. Fuad nu acceptă vizita locotenentei, mulțumindu-se să îi preia doar petiția. În pofida acestei întâlniri de rău augur, partida revoluționară speră că Poarta va accepta constituția cea nouă. Partida boierilor, în schimb, crede că Poarta va reintroduce Regulamentul Organic [2/85, 86].

În 19 septembrie, Timoni relatează despre arderea Regulamentului Organic și a arhondologiei în fața mitropoliei în 18 septembrie 1848 și despre proclamația emisă de mitropolitul Neofit, sub presiunea mulțimii, de aderare la principiile constituției. Mitropolitul îi trimite generalului Duhamel o scrisoare de amenințare. La Brăila au sosit numeroase trupe otomane, sub conducerea lui Refad [Rifaat!] pașa [2/89]. Acestea sunt așteptate la București. În ziua de 21, o mare mulțime de circa 10.000 oameni, având în frunte mulți preoți, au ieșit neînarmați, în dangătul clopotelor, la marginea capitalei, așteptând zadarnic sosirea trupelor otomane [2/91]. La 23 septembrie, cam 10.000 de otomani, sub conducerea lui Omer pașa, se află cantonați la Sintești, lângă București. La chemarea locotenentei domnești, o mare mulțime de țărani sosesc în capitală. Boierii, sperând ca – la intrarea turcilor – să poată pune din nou mâna pe dregătorii, încep să revină în țară. Timoni comentează: „Comportamentul lor, așa cum era de așteptat din partea unor oameni egoiști și aproape ignoranți, este total lipsit de istețime” (Ihr Benehmen ist, so wie es von eigennützigem fast ganz ungebildeten Leuten zu erwarten ist, höchst unklug). Astfel boierul Nicolae Băleanu – fratele fostului ministru de Interne Emanuil Băleanu –, apropiindu-se de București în data de 21 seara, a trecut prin mulțimea adunată la intrarea în oraș, strigându-le țăranilor că ar fi trebuit să fie la muncă și proferând cuvinte urâte la adresa constituției. Nu este de mirare că mulțimea l-a înșfășcat de îndată și l-a bătut măr. Acest mod de comportare a fost de natură să-l pună în pericol nu numai pe el, ci și pe ceilalți boieri aflați la București [3/195].

E reprodusă scrisoarea lui Fuad effendi către mitropolitul Munteniei, din cartierul general Sintești, 10/22 septembrie 1848. Fuad arată că a venit ca „ministru al păcii”, pentru a transmite voința sultanului și pentru a asigura paza și protecția principatului. De aceea, îndeamnă pe mitropolit, poliția și miliția să colaboreze, în atingerea acestui scop. Roagă ca această scrisoare să fie făcută publică [3/196 anexă].

Timoni raportează despre ocuparea Bucureștiului de către trupele otomane, după „o scurtă luptă sângeroasă” (13/25 septembrie), și despre numirea boierului Constantin Cantacuzino în calitate de caimacam al Munteniei. În data de 24 septembrie Colquhoun a încercat să-i convingă pe Timoni și pe girantul consulatului francez să i se alăture, ca să intervină la Fuad effendi pentru cauza munteană. Ambii au refuzat. Colquhoun îi cere lui Fuad o întrevedere, pe care

acesta i-o acordă în 25 septembrie. În aceeași zi Fuad îi convoacă la el în tabără atât pe membrii locotenenței, cât și pe boieri, pentru a le comunica voința sultanului. Fuad anunță numirea vornicului Constantin Cantacuzino ca și caimacam. Protestul deputaților, cu excepția boierilor, este atât de puternic – unii gesticulând cu bastoanele, ceea ce face cortul să se clatine, încât Fuad trebuie să se retragă. Omer pașa, încălecând, cheamă miliția, care îi arestează pe membrii locotenenței, și poruncește de îndată înaintarea trupelor spre București. În confruntarea de la cazarma militară, otomanii au 11 morți și 12 răniți, pe când muntenii numără 40-70 de morți. Timoni descrie în amănunt ocuparea capitalei. Dacă recunoaște curajul lui Nicolae Golescu și Christian Tell, anexând și protestul depus de ei, își exprimă disprețul față de lașitatea lui Eliade, care, „cuprins de o frică panicardă” (von panischer Furcht ergriffen), s-a refugiat în casa lui Colquhoun încă din 24 septembrie, refuzând să mai colaboreze cu Golescu și Tell. Membrii de vază ai delegației (boierii), în frunte cu mitropolitul Neofit, prinși în cortul lui Fuad, au fost escortați în cursul nopții în oraș, fiind apoi lăsați la casele lor. Ceilalți (membrii locotenenței) au rămas în tabără (în arest) [3/109].

Timoni primește o scrisoare din partea locotenenței domnești, în care se protestează împotriva comportamentului lui Fuad effendi, care dispusese constituirea unei caimacamii (26 septembrie). La 29 septembrie agentul primește și nota lui Fuad effendi, în care acesta arată că ar fi eliberat, în data de 27 septembrie, pe cei 27 revoluționari munteni, reținuți la mănăstirea Cotroceni. O parte dintre ei vor fi exilați, ceilalți vor fi puși în libertate. Timoni i-a cerut lui Omer pașa, guvernatorul turc al Bucureștiului, despăgubiri pentru comercianții afectați de lupta din 25 septembrie, iar Omer l-a asigurat că va păstra ordinea și disciplina în capitală. Comercianții, dintre care mulți sunt supuși austrieci, refuză să-și redeschidă prăvăliile, pentru că tocmai noul caimacam le-a solicitat acest lucru. Se spune că mitropolitul Neofit va anula anatema aruncată împotriva caimacamiei, deoarece pe acest motiv mulți funcționari refuză să lucreze. Generalul Duhamel, sosit de trei zile la București și cazat la consulatul rus, refuză să iasă din casă, de teamă, deși este păzit de o gardă numeroasă. Magheru, cu armata lui formată din puțini oameni, se află la Râmnic, cu intenția de a se retrage în munți pentru a continua rezistența. Timoni se teme că Magheru va bloca drumurile poștale spre Brașov și Sibiu [2/100].

Proclamația din 3 octombrie a generalului Lüders către locuitorii Munteniei anunță intrarea trupelor ruse, în acord cu Înalta Poartă, în Muntenia și ocuparea țării, pentru a împiedica „nefericita dezvoltare a propagandei revoluționare”. Pe 4 octombrie generalul Duhamel pornește în întâmpinarea trupelor ruse, întorcându-se la București după câteva zile, împreună cu acestea și însoțit de Kotzebue. Proviiziile cerute lasă să se estimeze un corp de 20-24 mii de oameni. Pentru Timoni este neîndoielnic că, spre deosebire de turci care procedează „cu cruțare” împotriva participanților la mișcarea din Muntenia, rușii vor interveni cu toată forța împotriva lor. Lui Timoni i se raportează din Focșani, unde 5.000 de ruși au intrat

încă din 28 septembrie, că toți funcționarii munteni au fost arestați și anchetați de ruși [3/197].

Timoni mai transmite că Magheru i-ar fi oprit la el pe cei doi curieri care îi fuseseră trimiși. El împiedică comunicația între Râmnic, unde se află, și București. În 2 octombrie se pare că 2.000 de turci au pornit împotriva lui, armată suficient de mare – deoarece Magheru are doar 1.200 de oameni slab înarmați. „Această continuare lipsită de speranță a rezistenței” (Dieses hoffnungslose Fortsetzen des Widerstandes) va avea ca urmare ocuparea „în detaliu” a Munteniei, pe o perioadă mai îndelungată. Generalul Duhamel l-a anunțat pe Timoni că și-a chemat familia de la Sankt Petersburg, că aceasta a și ajuns la Iași, iar în 14 zile va fi la București. Noul guvern se compune din: I. Phillipescu [Filipescu], fostul ministru de Finanțe, la Interne; Grădișteanu la Justiție; Constantin Belliu la Culte; I. Phillipescu [Filipescu] – ruda primului numit – secretar de stat; Alecu Ghica la Finanțe; Câmpineanu controlor; colonelul Garbazky – un ofițer ruso-polon aflat în slujba Munteniei din 1830 – spătar provizoriu; Voinescu – agă al orașului București [3/198, București, 3 octombrie 1848].

La începutul lui octombrie, Timoni se confruntă cu incidentul de la Craiova. Acolo un număr de supuși austrieci, avându-l în frunte pe preotul romano-catolic Valentin Mishevich, un misionar de la Roma, l-au demis pe starostele c.c. Andreas Schwab, punând în locul său un comitet. Conflictul a izbucnit de la cererea supușilor austrieci, ca starostele și cancelaria de agenție să se mute în curtea parohială, pentru a se pune la adăpost față de un posibil atac al trupelor lui Magheru ori al otomanilor. Cum starostele a refuzat să mute sediul cancelariei în casa parohială, supușii austrieci, aducându-i și alte învinuiri legate de modul defectuos în care și-ar fi desfășurat activitatea, l-au demis. Ei au înaintat scrisori Ministerului c.c. și adunării Reichului. Timoni consideră: a) inadecvat comportamentul preotului romano-catolic; b) incorectă demiterea starostelui, deoarece acesta funcționează în această slujbă de mai mulți ani fără a se fi înregistrat, până acum, plângeri împotriva-i, iar actualul protest nu este însoțit de dovezi corespunzătoare. Timoni i-a cerut starostelui să se mute în casa parohială din Craiova și să aibă un comportament conciliant față de supușii austrieci [3/110, 113, 114].

Între persoanele arestate la Cotroceni în 25 septembrie se aflau mulți cu cetățenie austriacă. Timoni a intervenit la Fuad effendi în favoarea lor, și ei au fost predați agenției c.c. O parte a capilor revoluției au rămas însă în arest. În 29 septembrie, un anume transilvănean Moșoiu a depus la agenție plângerea că fratele său, Margarit Moșoiu, se află între cei arestați. Timoni s-a adresat din nou lui Fuad effendi, care a arătat că nu fusese cunoscută calitatea de transilvănean a aceluși Moșoiu. Deoarece prizonierii fuseseră deja duși la Giurgiu, Fuad i-a dat lui Timoni o poruncă pentru comandantul din Giurgiu, în sensul eliberării lui Moșoiu. Fuad i-a explicat însă lui Timoni că respectivul Moșoiu fusese numit, în ziua izbucnirii revoluției, agă al capitalei și două luni mai târziu schimbase această funcție cu cea de judecător în divan. Fiind deci unul din bărbații de frunte ai revoluției, Timoni

trebuia să-l convingă să părăsească țara după eliberarea lui. Într-adevăr, pașa din Rusciuc l-a eliberat pe Moșoiu, care s-a și îmbarcat pe dată pe un vas austriac cu aburi cu destinația Orșova. Ceilalți prizonieri au fost transportați și ei, două zile mai târziu, pe vase otomane către Orșova. Generalul Duhamel este complet nemulțumit de tratamentul blând aplicat de turci. Tocmai de aceea conducerea țării îi sfătuiește pe participanții la revoluție să se exileze, căci intervențiile nu slujesc la nimic atâta vreme cât rușii sunt decși să adopte măsuri aspre [3/199, București, 7 octombrie 1848].

La 10 octombrie, Timoni anunță Ministerul de Externe că în 26 septembrie / 8 octombrie a primit o adresă din partea căimăcămiei, prin care i se cere să supună cenzurii orice ziar primit de supușii austrieci din străinătate. Deoarece cenzura, care funcționase timp de ani de zile în Muntenia și fusese abolită la izbucnirea revoluției, a fost reintrodusă de căimăcămie, Timoni nu poate interveni în favoarea supușilor munteni. Aceștia primesc din nou presa cu două zile întârziere, deoarece atâta durează operațiunea de cenzurare. Însă din partea supușilor austrieci îi parvin zilnic plângeri de tot felul, la care s-ar adăuga cele legate de limitarea dreptului lor la informație, spre deosebire de Moldova unde agenția c.c. s-a opus cu succes reintroducerii cenzurii presei în cazul supușilor austrieci. Timoni cere instrucțiuni grabnice de la Viena [3/115]. În 14 octombrie scrie iar despre presiunile exercitate asupra sa de către caimacemie, la rândul ei presată de comisarii rus și turc, Duhamel și Fuad, în sensul reintroducerii cenzurii presei pentru ziarele primite de cetățenii austrieci din străinătate. Timoni arată că, dacă se va menține pe poziție așteptând instrucțiunile de la Viena, riscă să-și pericliteze situația la București, fără să aibă convingerea că va avea câștig de cauză [3/117].

De asemenea, transmite solicitarea lui Fuad effendi de a se sista refugiarea muntenilor dincolo de granița cu Ardealul – cum este cazul lui Eliade, Tell și al multor alți participanți la evenimentele revoluționare din Muntenia, acum refugiați la Brașov – și de a se supraveghea exportul de arme și muniție din Transilvania spre Muntenia. Se anexează lista muntenilor (Walachen) duși la Orșova: Grigore Spătescu, Nicolae Goleșcu, Constantin Ionescu, Ioan Brătianu, Grigore Grădișteanu, Ștefan Goleșcu, Alexandru Zane, Nicolae Bălcescu, Constantin Rosetti, Cezar Bolliac, Dimitrie Bolintineanu, Ioan Voinescu, Constantin Aristia, Ioan Snagoveanu, Alexandru Goleșcu [3/116, București, 10 octombrie 1848].

În după-masa zilei de 10 octombrie sosește la Colentina comandantul suprem al trupelor ruse, generalul Lüders, cu mai multe mii de oameni, grosul oștirii fiind așteptat în zilele următoare [3/155].

Timoni primește o sesizare de la starostele din Ploiești, în legătură cu arestarea de către autoritățile române, din ordinul generalului rus Hasford, a doi supuși austrieci: învățătorii Ioan Codrea din Ploiești și David Almășan din Vălenii de Munte. La apelurile starostelui, ocârmuirea a arătat că arestările au fost poruncite de ruși. Timoni se adresează generalului Duhamel. Comisarul însă îi dă replica că a primit indicații exprese de la Sankt Petersburg conform cărora: „împotriva

propagandiștilor și participanților la mișcarea din principate să se treacă la cele mai aspre măsuri, aceștia fiind scoși din țară fără întârziere”. Timoni, văzând că toate argumentele lui se loviseră de reaua credință a generalului Duhamel, singura concesie pe care a obținut-o fiind promisiunea că va discuta cu generalul Lüders, crede că există puține speranțe de rezolvare a reclamației sale privind cazurile Codrea și Almășan [3/201, București, 12 octombrie 1848]. La 24 octombrie, raportează despre faptul că învățătorul Codrea a fost predat agenției c.c., Timoni aflând de la el că celălalt învățător arestat, Almășan, a evadat. Codrea a fost de acord să părăsească Muntenia cât mai iute. Între timp a mai fost arestat un al treilea supus austriac, P. Săucean Mereșanu, de asemenea învățător la Rusca [3/119, 121].

Pe 15 octombrie, Timoni trimite un raport baronului von Wessenberg, ministrul de Externe. Pentru a nu va fi interceptat și citit, Timoni îl trimite cifrat. Sub cifre este notată transcrierea. Fuad effendi este nemulțumit de intervenția rușilor. Consulul rus la București, von Kotzebue, este în expectativă și pare a aștepta sosirea generalului rus Lüders [3/118].

La 29 octombrie situația rămăsese tensionată, din punct de vedere militar. În București au fost încartiruiți doar 5.000 de infanteriști și 1.000 de cavaleriști ai trupelor ruse, în vreme ce restul de până la 25.000 oameni a fost repartizat în districte. Între soldații ruși și turci au apărut unele neînțelegeri. Pentru a le evita, Fuad și comandantul rus Lüders au convenit ca rușii să ocupe cartierele de pe malul drept al Dâmboviței, iar turcii pe cele din stânga râului. La 31 octombrie, agentul c.c. se plânge la Minister că supușii austrieci sunt obligați să ofere cvartir militarilor ruși. Toate reclamațiile lui adresate caimacamiei și lui Fuad effendi au fost zadarnice [3/158].

În ceea ce transmite spre Viena de la jumătatea lunii octombrie și până la jumătatea lui noiembrie 1848, Timoni continuă să se servească de cifru, pentru a asigura continuitatea rapoartelor sale politice [3/118, 120, 122, 123, 124, 126]. O parte din documentele cifrate beneficiază de descifrare, în limba franceză. Legăturile directe cu Viena sunt întrerupte, dar la 18 noiembrie Timoni reușește să afle vești din Viena, via Iași [3/159].

Raportul din 11 noiembrie vorbește despre arestarea librarului Winterhalder⁴ și intervențiile lui Timoni pentru a obține punerea lui în libertate [3/126].

---

⁴ Heinrich Winterhalder, n. 1808, m. 1889, om politic liberal-radical, economist, supus austriac, născut la Viena, stabilit la București, unde deține o librărie împreună cu C.A. Rosetti, traducătorul unor poezii de Vasile Cârlova, C.A. Rosetti. La 1848 e participant activ la revoluție. Prieten și colaborator al lui C.A. Rosetti, conduce împreună cu acesta ziarele „Pruncul român”, „Românul”, „Roumania”. Arestat de caimacam în noiembrie 1848, se află încă în arest în martie 1849 și va fi eliberat la intervenția lui Timoni. Trebuie să părăsească țara, stabilindu-se la Viena, locul nașterii sale, dar cere și i se aprobă de către ruși, în octombrie 1849, să revină în Muntenia, pentru a-și continua activitatea de librar. Sosește la București în ianuarie 1850. Este unul din conducătorii Casei de ajutorare și prevedere a lucrătorilor tipografii, întemeiată în 1858. La 1864 e primul director al Casei de depuneri și consemnațiuni, atunci înființată. Soția sa este Catherina Winterhalder, iar mama lui Madeleine Winterhalder, văduvă de comerciant din Leopoldstadt. 11 documente din Fondul 1848 al Institutului de Istorie Cluj-Napoca fac referire la Heinrich Winterhalder.

Abia la 25 noiembrie Ministerul de Externe răspunde, referitor la presiunile căimăcămiei asupra lui Timoni de a impune supușilor austrieci cenzurarea ziarelor pe care aceștia le primesc din străinătate prin intermediul biroului c.c. de poștă, că Timoni nu trebuie să mai insiste strict pe respectarea principiului libertății presei și a dreptului liber la citit, principiu garantat de constituția austriacă, dar anulat de căimăcămie. Cetățenii Austriei rezidenți în Muntenia trebuie să accepte legile țării în care trăiesc, cu atât mai mult cu cât Poarta încă nu a acordat libertate presei [3/127].

Timoni se preocupă, în continuare, de soarta supușilor austrieci arestați de ruși. Dacă în cazul învățătorului Codrea cererea sa fusese soluționată, acum plângerile lui nu mai sunt luate în seamă. Von Kotzebue i-a oferit un răspuns evaziv, degrevându-se de orice responsabilitate. De altfel, căimăcămia evită reclamațiile, atribuind comisarilor rus și turc, Duhamel și Fuad, puterea de decizie, iar aceștia se raportează la guvernele lor, arătând că nu pot decide nimic, fără instrucțiuni venite de la autoritățile lor superioare. Arestările continuă [3/128, București, 25 noiembrie 1848].

La 5 decembrie 1848, Timoni relatează despre înființarea unei comisii de judecare a arestaților politici. Comisia, compusă din mari boieri, nu-și va atinge scopul, deoarece capii revoluției muntene se refugiaseră, iar persoanele arestate jucaseră roluri secundare [6/106]. La 16 decembrie, Timoni remarcă zelul excesiv al membrilor comisiei de judecare a arestaților politici, care doresc să-și creeze merite în ochii rușilor [6/108].

În ziua de 18 decembrie se sărbătorește, cu mare fast, Sfântul Nicolae (pe stil vechi). La sărbătoare participă generalul Lüders, generalul Duhamel și consulul general von Kotzebue, de asemenea toți consulii străini, cu excepția consulului general regal britanic, domnul Colquhoun, care este în raporturi tensionate cu partea rusă. Speranța unei amnistii nu s-a confirmat [6/108, 109].

Guvernul Munteniei a publicat în foaia oficială o prevedere referitoare la primirea refugiaților transilvăneni în satele din valea Prahovei, celor săraci urmând să li se asigure și alimente. „Cât de umanitară ar fi această dispoziție, ea este favorabilă mai puțin refugiaților, cât funcționarilor districtuali însărcinați cu aplicarea ei” (So menschenfreundlich diese Verordnung ist, so dürfte dieselbe weniger den Flüchtlingen als den damit beauftragten Distriktsbeamten zu Gunste kommen.) [6/109].

Conform raportului lui Stürmer din 1 decembrie 1848, la București ar fi izbucnit un conflict între trupele ruse și miliția munteană, conflict negat de comandantul rus Lüders. Conform raportului lui Timoni din 21 noiembrie, un alt conflict s-aș fi stârnit între trupele rusești și cele otomane. Nici cabinetul de la Sankt Petersburg, nici cel de la Constantinopol nu recunosc aceste conflicte [6/120].

Timoni se adresează primului-ministru Schwarzenberg, raportând despre demersurile întreprinse în legătură cu abuzurile care i s-au semnalat de către supușii austrieci, privitoare la încartiruirea trupelor ruse. Timoni s-a plâns la căimăcămie,

arătând că mulți supuși austrieci, în majoritate meșteșugari săraci, au fost siliți să primească în locuințele lor soldați ruși, și cere caimacamului sistarea abuzului. În scrisoarea de răspuns, secretarul muntean de stat, M. Filipescu, îl asigură pe Timoni că supușii austrieci nu au de ce să se plângă de povara încartiruirilor, de vreme ce nu sunt proprietari. Caimacamul însuși, Constantin Cantacuzino, îi răspunde lui Timoni, precizând că obligația încartiruirii soldaților ruși revine doar proprietarilor de locuințe; cum supușii austrieci nu au drept de proprietate în Muntenia, nu sunt atinși de prevederea încartiruirii, dar locatarii unor proprietăți, fie ei cetățeni ai Munteniei sau ai altei țări, nu se pot sustrage obligației de a asigura încartiruirea în locuințele lor. La 23 decembrie, Timoni îi scrie generalului Duhamel, cerându-i să ia măsuri de exceptare a cetățenilor austrieci, menționând totodată că Ministerul austriac de Externe a sesizat deja cabinetul de la Sankt Petersburg în această chestiune [2/120].

La 26 decembrie 1848, Timoni informează că baronul Puchner, comandantul general al trupelor c.c. din Transilvania, l-a rugat să solicite comisariilor rus și turc din Muntenia, Duhamel și Fuad, ca secuii, urmăriți de trupele c.c. și refugiați în Muntenia și Moldova, să fie dezarmați, iar armele lor să fie confiscate. Ca urmare a acestei solicitări, Timoni s-a adresat de îndată celor doi comisari (în data de 9/12 decembrie 1848). Fuad effendi îl anunță pe agentul c.c. că va da curs cu plăcere rugămintii baronului Puchner, dispunând deja prinderea secuilor – și tratarea lor cu „ospitalitatea pe care nu o pot refuza legile umanității”, dar dezarmându-i imediat. Răspunsul generalului Duhamel este mai tehnic. Îl anunță că generalul Lüders a ordonat tuturor trupelor de frontieră să dezarmeze atât secuii, cât și orice alte cete înarmate. În același timp, pentru a evita „orice confuzie”, generalul Lüders a poruncit ca armele confiscate să fie predate contra chitanță, numai după sosirea unei solicitări formale în acest sens din partea guvernului austriac! Puchner să se adreseze, așadar, direct generalilor ruși aflați în proximitatea Transilvaniei, și anume: feldmareșalul locotenent rus Hasfort – în spațiul cuprins între Dunăre și Olt; locotenent-general Engelhardt la Ploiești și pe frontiera de la Olt până la Buzău; colonelul Wranken la Focșani; colonelul von Leyn, care comandă toate posturile militare din Moldova de-a lungul frontierei cu Ardealul [3/135].

De la Viena, i se cere lui Timoni (29 decembrie) să degreveze poșta agenției de chestiunea manipulării ziarelor ce urmează a fi cenzurate, transferând această sarcină poștei muntene [3/133]. De asemenea, agentul c.c. la București este informat (30 decembrie) că ambasada austriacă din Sankt Petersburg a fost însărcinată prin rescriptul cezaro-crăiesc din 29 noiembrie 1848, să ceară cabinetului rus să ordone comandantului suprem din Muntenia, Lüders, excluderea supușilor austrieci din această țară de la orice sarcină de încartiruire. Ambasada și-a îndeplinit misiunea; rămâne de așteptat reușita ei [2/122].

În același timp, lui Timoni i se aduc la cunoștință demersurile consulului general c.c. de la Odessa, Gutmannsthal, care a cerut guvernatorului locțiitor al Noii Rusii și al Basarabiei ca la judecarea galițienilor, supuși austrieci arestați de

ruși, să participe și viceconsulul c.c. din Ismail [3/134]. Rușii arestează supuși austrieci nu numai în Muntenia.

La 16 ianuarie 1849, Timoni răspunde Ministerului de Externe că îi este practic imposibil să transfere asupra poștei române sarcina distribuirii ziarelor străine, deoarece, odată cu trecerea în noul an, s-au încheiat abonamentele pe 1849, în valoare de 800 fl. m.c. Între abonați se află înalte persoane, precum comisarul Porții Fuad effendi, caimacamul însuși și toți consulii străini. În cazul în care s-ar respecta înalta indicație din 29 decembrie, costul abonamentelor ar trebui returnat abonaților, ceea ce agenției c.c. îi este imposibil să facă, deoarece a trimis deja banii la Viena. Timoni cere indicații despre modul în care să soluționeze această încurcătură [3/138].

Timoni se implică în satisfacerea dorinței generalului comandant Puchner, cu privire la refugiații transilvăneni în Muntenia⁵ [6/31, 148]. Problema intervenției ruse în Transilvania preocupă misiunile diplomatice austriece de la București și Constantinopol. Timoni transmite numeroase știri despre evoluția situației militare din Transilvania. În raportul său din 26 ianuarie 1849, Timoni arată că rușii au luat prizonieri 19 supuși austrieci, pe care i-au dus în Rusia. De protestul lui Timoni nu s-a ținut seamă. La rândul său, internunțul Stürmer a protestat împotriva acestei măsuri. Agentul c.c. din Muntenia, Timoni, promise încă în octombrie anul trecut o solicitare din partea lui Fuad effendi, comisarul suprem turc, ca acești refugiați politici din Muntenia să fie trimiși în interiorul Monarhiei. Generalul rus arată, și el, că refugiații politici munteni din Transilvania țin legătura permanent, prin emisari și prin corespondență, cu mișcarea revoluționară din principate. De aceea, ei reprezintă un pericol și se cere îndepărtarea lor urgentă de la graniță. În concluzie, Comandamentul suprem al Transilvaniei este avizat să supravegheze strict pe refugiații politici veniți din Muntenia și să-i îndrume spre alte provincii din interiorul Monarhiei [6/33, 132, 153, 154].

La 17 februarie, Ministerul c.c. de Externe îi informează pe agenții săi din Principatele române despre constituirea în Transilvania a unor comisii însărcinate cu cercetarea persoanelor, dar și a jurnalelor și tipăriturilor care trec granița spre Muntenia. Astfel de comisii urmează să intre în funcțiune și pe granița Banatului [3/139].

La 9 martie 1849, Timoni raportează despre existența a patru arestați din rândul supușilor Monarhiei, învățătorul Săuceanu, comerciantul Farkas din Râmnic, librarul Winterhalder și Neagu. Ultimii doi se află în arest de trei luni, fiind inițial considerați supuși valahi. Timoni s-a adresat în scris și generalului Duhamel, cerând eliberarea supușilor austrieci. Generalul rus îi răspunde lui

---

⁵ Trimitem la studiul Elei Cosma, *Refugiații transilvăneni în Muntenia la 1849*, în *Istoria – ca experiență intelectuală*, vol. îngrijit de Corneliu Crăciun și Antonio Faur, Oradea, Edit. Universității din Oradea, 2001, p. 222-235. În Fondul 1848 de la Institutul de Istorie Cluj, mai multe documente se referă la acest subiect: 5/56, 58, 68, 73 ș.a.

Timoni că, dacă cei arestați vor fi găsiți vinovați, după judecarea lor, vor fi escortați de niște ofițeri de încredere până la granița Transilvaniei și vor fi predați autorităților austriece cu condiția de a nu-i lăsa pe împlicinați să se ațină pe lângă graniță; iar dacă vor fi aflați nevinovați, vor fi lăsați liberi. Duhamel se scuză pentru faptul că arestul acestora a fost atât de lung, deoarece rușii crezuseră că este vorba de supuși munteni! Agentul c.c. este nemulțumit însă de faptul că, dacă rușii îi vor preda pe prizonierii austrieci direct autorităților din Transilvania, totul se va face cu ocolirea și excluderea agenției c.c. din București [3/140, 142].

Într-un raport din 18 aprilie 1849 către prințul Schwarzenberg, contele Stürmer arată că feldmareșalul baron von Hammerstein, comandantul suprem c.c. din Galiția, i-a solicitat lui Timoni să intervină pe lângă Fuad effendi, pentru a se permite trupelor austriece să treacă prin Muntenia. În urma raportului lui Timoni, Stürmer l-a întrebat pe Ali pașa care este atitudinea Porții. Ministrul otoman a manifestat o atitudine binevoitoare, dar a spus că nu poate încă decide nimic, înainte de a primi raportul lui Fuad [6/162]. Fuad effendi oferă un credit de 5.000 de galbeni pentru susținerea trupelor austriece aflate în Muntenia. Situația refugiaților transilvăneni la sud de Carpați reclamă un grabnic ajutor. La 28 aprilie, ministrul c.c. de Finanțe, baronul Krauß dispune returnarea pe dată a celor 5.000 de galbeni către Fuad, trimițând încă 8.000 florini m.c. pentru refugiați. Acești bani îi parvin agentului c.c. de la București, Timoni. Cererea înaintată de agentul aulic și reprezentantul națiunii săsești, Friedrich von Sachsenheim, ministrului de Finanțe îl determină pe acesta să trimită încă o contribuție de 20.000 de florini agentului c.c. din Muntenia, împreună cu dispoziția de a forma sub conducerea comisarului superior transilvan von Bedeus, și el refugiat în Muntenia, un comitet alcătuit din refugiați de vază și din funcționari ai trezoreriei transilvane, pentru a gestiona cheștiunea împărțirii fondurilor [5/56].

La 8 mai, Timoni anunță Viena în legătură cu două noi arestări de supuși austrieci: profesorul Florian Aaron și zidarul Varga János. Primul, angajat al orașului Sibiu, cetățean austriac loial, a fost arestat pe nedrept la Râmnic; la fel, zidarul Varga, stabilit la Pitești din 1845. Timoni anexează scrisoarea lui către Duhamel, în care cere predarea ambilor către autoritățile austriece, răspunsul acestuia și noua scrisoare trimisă aceluiași general, cu scopul eliberării celor doi. Răspunsul lui Duhamel relatează faptele grave care îl incriminează pe Aaron Florian. Acesta a fost arestat din ordinul generalului von Hasford, fiind bănuțit că e spion al ungarilor și că face propagandă promaghiară, furnizând în același timp date despre trupele ruse. Aaron Florian ar fi intrat în Muntenia sub nume fals, stabilindu-se într-un sat din apropierea mănăstirii Cozia. El a fost recunoscut și arestat la Râmnic. La interogatoriu și-a dat adevăratul nume. Generalul Lüders a numit o comisie de anchetă, formată din ofițeri ruși, pentru a stabili dacă Aaron Florian este sau nu spion. De aceea, el va fi transportat la București, pentru anchetă. Duhamel mai știe că, în calitate de profesor la Colegiul din București,

Florian i-a instigat pe studenți să participe la mișcarea revoluționară din Muntenia. Generalul Lüders apreciază că Florian și-a pierdut orice drept de a fi considerat cetățean austriac, întrucât deși este originar din Transilvania, locuiește de 16 ani în Muntenia, s-a căsătorit în această țară, este angajat aici și a dobândit indigenatul. În ceea ce-l privește pe Varga, el se face vinovat de instigarea localnicilor la nesupunere și de partizanat cu ungurii, de aceea va fi escortat la București. Și el, fiind un susținător al lui Bem, nu mai poate fi considerat supus austriac. Agentul Timoni, într-o nouă scrisoare către generalul rus, observă că un austriac nu-și poate pierde naționalitatea decât cu asentimentul său (renunțând la ea), căci, în cazul lui Aaron Florian – conform tratatelor în vigoare –, sejurul lui în Muntenia poate fi nelimitat, căsătoria cu o munteancă nu lui, ci ei îi schimbă statutul, iar angajarea în serviciu străin nu îl privează de naționalitatea austriacă. Nici Florian, nici Varga, prin urmare, nu pot fi excluși de la dreptul lor de a fi protejați de către agenția c.c. și de a fi eliberați din arest și predați către aceasta. Dacă ei vor fi aflați vinovați, vor fi judecați și pedepsiți de către autoritatea naturală austriacă [3/145].

Timoni relatează despre trecerea graniței în Muntenia de către un corp al armatei lui Puchner, trecere preconizată pentru data de 16 mai 1849. Conform cererii generalului Puchner, comisarul suprem de război von Fronius a solicitat un credit de 100.000 florini m.c. pentru asigurarea intendenței respectivului corp de armată. Doar casa comercială (Handelshaus) Hillel a acceptat acordarea creditului, condiționându-l de semnătura agentului Timoni. Pentru a satisface dorința generalului Puchner, consulul Timoni a semnat contractul de credit. Se cere rambursarea creditului, pe calea măsurilor ce vor fi întreprinse de Ministerul de Finanțe [6/36]. Cancelaria de stat transmite Ministerului de Război raportul agentului Timoni de la București, din 21 iunie 1849, din care rezultă că, în 19 iunie, i s-a trimis corpului militar aflat sub comanda generalului Puchner, prin intermediul comisarului suprem de război Fronius, suma de 30.000 de florini bani peșin destinați intendenței [6/37]. În protocolul Consiliului de miniștri, datat 21 iulie 1849, Viena, la punctul 3 al ordinii de zi se discută cele două împrumuturi, total dezavantajoase pentru Austria, contractate din însărcinarea fostului comandant suprem Puchner de către agentul c.c. Timoni de la casa comercială (Handelshaus) Manach din București. Cele două împrumuturi – unul de 340.000 poli (Zwanziger), celălalt de 240.000 poli (Zwanziger) – sunt scadente. Consiliul de miniștri dezbate ce s-ar întâmpla în eventualitatea neachitării ratelor și ajunge la concluzia că nu este de dorit arestarea funcționarilor c.c. din București, nici un scandal de proporții, astfel încât sumele scadente vor fi achitate. În același timp, se va atrage serioasă atenția comandanților de corp să nu mai contracteze pe viitor împrumuturi fără garanții [7/81].

Într-o scrisoare din 10 iulie, Timoni îl roagă pe ministrul c.c. de Externe, prințul Felix von Schwarzenberg să transmită poștei din Viena rugămintea de a permite achitarea prenumerației ziarelor: „Journal des Débats”, „Journal de

Francfort”, „Petit Courier des Dames”, „Journal des Demoiselles” de către împuternicitul fostului domnitor Bibescu [3/147].

Raportul lui Timoni din 24 iulie arată că agentul austriac a primit observații din partea conducerii Munteniei cu privire la comportamentul negativ al corpului c.c. de trupe aflat pe teritoriul acestei țări [6/38]. În schimb, rescriptul lui Schwarzenberg, purtând data de 31 iulie 1849, remarcă atitudinea ostilă a trupelor otomane din Muntenia față de corpul austriac de armată, reîntors în Transilvania [6/146, 186].

La 3 august, în alt protocol al Consiliului de miniștri de la Viena, la punctul 5 se prezintă raportul agentului Timoni, care cere instrucțiuni de comportament vizavi de refuzul comisarului turc Fuad effendi de a-i preda pe refugiații rebeli maghiari autorităților austriece. Ministrul de Interne insistă asupra necesității extrădării rebelilor de către Poartă; costurile de întreținere a acestor oameni pe teritoriul Munteniei vor fi preluate de Austria doar după ce turcii îi vor preda pe refugiați [7/84]. În aceeași chestiune, la 7 august Timoni îi raportează din nou lui Schwarzenberg. Conform înaltei dispoziții primite de Timoni în scrisoarea din 24 iulie 1849, cu privire la arestarea și predarea acelor capi ai insurecției ungaro-polone care s-ar refugia în Muntenia, Timoni s-a adresat pe dată celor doi comisari, generalul Duhamel și Fuad effendi, precum și conducerii țării. El își exprimă însă temerea că turcii nu intenționează de fapt să-i predea pe revoluționarii unguri. De aceea, în legătură cu unitatea de soldați și ofițeri, capturată la Căineni de către turci, Timoni a cerut instrucțiuni de la contele Stürmer din Constantinopol. Timoni mai menționează că un ofițer rebel a apărut la Orșova, la granița cu Muntenia, trimițând scrisori lui Ali pașa, Fuad effendi și Omer pașa [3/148]. Un nou protocol al Consiliului austriac de miniștri, din 10 august 1849, insistă la punctul 2 al ordinii de zi, ca agentului Timoni de la București să i se transmită indicația de a expune în fața comisarului otoman Fuad pretenția fermă a Austriei de a-i fi extrădați rebelii maghiari refugiați în Muntenia [7/86]. Nici în septembrie situația nu se modifică, în sensul că Fuad effendi nu are de gând să-i extrădeze Austriei pe rebelii maghiari, refugiați în Muntenia, mai înainte de a obține permisiunea expresă de la Constantinopol în acest sens. Timoni mai anunță că în 24 august au trecut 2.400 de oameni de la Orșova în Muntenia, unde au predat armele; la Vidin se află deja 3.500 de rebeli (ofițeri, soldați și civili). Timoni trimite o listă de persoane, între care se numără Dembinski, Meszáros ș.a [7/92, Viena, 7 septembrie 1849].

În nota sa din 19 septembrie 1849, agentul c.c. de la București nominalizează mai multe persoane ce s-au distins prin ajutorul pe care l-au acordat refugiaților și soldaților transilvăneni din Muntenia. Ministrul de Externe propune ca împăratul Franz Joseph să decerneze: 1. comisarului rus Duhamel Ordinul Coroanei de fier clasa I; 2. boierului Constantin Ghica, care va ajunge probabil din nou într-o funcție de conducere a miliției muntene, Crucea cavalierească a Ordinului Leopold; 3. boierului Dimitrie Ghica, șefului de secție Ioannides și maiorului Stoica Ordinul

Coroanei de fier clasa III; 4. submedicului Johann Hatschek, care a îngrijit soldații austrieci la Spitalul militar din București, până când el însuși s-a îmbolnăvit și a murit de „febra nervilor”, Medalia mijlocie de aur a Onoarei civile. Împăratul aprobă la 22 septembrie 1849 toate aceste distincții și medalii [5/73].

Protocolul Consiliului de miniștri din 19 septembrie 1849 consemnează propunerea ministrului Comerțului Bruck de disponibilizare a agentului Timoni. Consiliul de miniștri decide disponibilizarea și mutarea pe alt post a consulului Timoni din București, „căruia nu-i lipsește priceperea, dar care a dat prilej de plângeri” (dem es zwar an Geschicklichkeit nicht fehlt, ... zu Klagen Anlaß gegeben hat) [7/95].

Raportul din 2 octombrie al ministrului Comerțului Bruck se referă la reorganizarea autorităților de reprezentare (Vertretungsbehörden) din Moldova și Muntenia. Consul general c.c. la București este propus cavalerul Anton von Laurin, cu un salariu de 4.000 florini m.c. pe an și o subvenție tot de 4.000 florini pentru acoperirea costurilor locuinței. Agentul de până acum, Timoni, va fi pensionat. La Iași va fi menținut consulul general von Eisenbach, cu un salariu anual de 3.000 florini plus costurile de locuire, tot de 3.000 florini [5/77]. La 8 octombrie 1849, se emite preaînalta decizie împăratească cu privire la numirea lui von Laurin ca și consul general c.c. la București, cu salariul propus de ministrul Comerțului, și menținerea lui Eisenbach la Iași cu un salariu de 3.000 guldeni, în vreme ce agentul Timoni va fi pensionat [5/77 anexă].

Ni s-au păstrat rapoarte ale lui Timoni către Schwarzenberg din 16 și 20 octombrie [3/149, 150], din care rezultă că acesta încă își exercita și îndeplinea atribuțiile de serviciu. La 26 octombrie, consulul rus de la București, Kotzebue, se adresează omologului său austriac în chestiunea cererii soluționate pozitiv a librarului Winterhalder de a primi autorizația de revenire în Muntenia. Luându-și angajamentul că se va ține departe de orice chestiuni politice, Winterhalder a obținut această permisiune [3/152]. La 27 octombrie, agentul Timoni îi scrie premierului Schwarzenberg despre supusul c.c. Heinrich Winterhalder, născut la Viena și actualmente aflat acolo, care, la intrarea trupelor rusești în Muntenia, fusese arestat de acestea pentru participarea la revoluție și, în urma protestelor lui Timoni, fusese eliberat din arest cu condiția de a părăsi Muntenia, ceea ce se și întâmplase. Consulatul general rus din București îi comunică lui Timoni atât cererea adresată de Winterhalder, de a i se permite reîntoarcerea în Muntenia pentru a-și continua activitatea de librar, cât și permisiunea acordată lui în acest sens [3/151].

În 15 decembrie 1849 este emisă nota Ministerului austriac de Externe către Timoni. Conform rescriptului din 16 octombrie 1849, urmașul lui Timoni la București a fost desemnat consilierul ministerial von Laurin; concomitent agențiile consulare din București și Iași au dobândit statutul de consulat generale. Lui Timoni i se cere să-l anunțe pe gospodarul Știrbei de modificarea survenită și, după sosirea lui von Laurin în capitala Munteniei, să-l inițieze în afacerile

consulatului și în relațiile cu toate departamentele. Apoi Timoni poate să părăsească postul [3/131].

La 29 ianuarie 1850, Timoni se afla încă la București. Raportează premierului Schwarzenberg despre sosirea lui Winterhalder la București, în urmă cu câteva zile. Cere indicații în legătură cu Winterhalder, deoarece acesta beneficiază de un pașaport emis de misiunea c.c. din Paris doar pentru 14 zile, iar după expirarea acestui pașaport Winterhalder are nevoie de acte legale de ședere în Muntenia, emise de guvernul austriac [3/154].